

Józsefváros népszámlálási adatainak elemzése

2026. október 1.

Elemezte: Lawson Adrienn

Véleményezte: Kerékgyártó Anna, Molnár György

Legfontosabb megállapítások

1. Fogyó, de fiatal kerület

- A **népesség** 2001 óta 81 787-ről 70 048 főre csökkent.
- A 2011-2022 közötti **fogyás** (-8,1%) háromszorosa a budapestinek (-2,5%).
- Közben a kerület fiatal maradt: az **átlagéletkor** 40,8 év (Budapesten 43,0).
- **25-34 évesek** aránya kiugróan magas (21%).

2. Nincs egy Józsefváros – a kerületi átlag félrevezethet

- Kedvezőbb helyzetű negyedek: **Palota-, Corvin-, Százados-negyed, Tisztviselőtelep**. Itt 40-47% a diplomás, jobb az egészségi állapot, és a lakhatás helyzete.
- Kedvezőtlenebb helyzetű negyedek: **Magdolna, Orczy, és Ganz-negyed**. Itt 26-28% a diplomás, 33-45% nem érettségizett, 10-12% súlyosan korlátozott, 14-17% zsúfolt lakásban él.
- Ezt a különbséget **nem a korösszetétel magyarázza**: minden korcsoporton belül is fennáll.

3. Felzárkozó iskolázottság

- A 15 év feletti **diplomások** aránya 15,8%-ról 36,8%-ra nőtt, a budapesti lemaradás 4,9-ről 2,2 százalékpontra szűkült.
- Az **érettségi nélküliek** arányában a negyedek közelebb kerültek egymáshoz.
- A **diplomások** arányában viszont a legjobb és a legrosszabb negyed közti 21 pontos különbség nem változott.
- Az adat nem mondja meg, hogy ez az ott élők előrelépése vagy lakosságcsere (**dzsentrifikáció**).

4. Átalakult a lakhatás

- A **magánbérlet** aránya 6%-ról 19%-ra nőtt, az **önkormányzati bérleté** 26%-ról 11%-ra csökkent.
- A **bejelentett lakcím nélkül** élők aránya 9%-ról 22%-ra, az üres lakásoké 5%-ról 16%-ra emelkedett
- Az **önkormányzati bérlakásban élők** között csak 29% lakik összkomfortos lakásban, szemben a tulajdonosok és magánbérletlők 62%-ával.

5. Nemzetköziség a kerületben

- A csak **külföldi állampolgárok** aránya 4%-ról 14%-ra nőtt (Budapesten 6%).
- Térben erősen **koncentrálódnak**: a Corvin-negyedben 23%, a Százados-negyedben 6%.
- A külföldiek **fiatalok**, sokféle országból érkeznek, és nyelvtudásuk negyedenként eltér.
- A kerületben 28%-uk **sem magyarul, sem angolul** nem beszél.

6. Roma népesség – láthatlan adatok

- Az **önbevallás** (1 654 fő) nagyságrendekkel alábecsüli a valós létszámot (becslések szerint kb. 20 000 fő). Az adatok ezért inkább a mintázatot mutatják, mint a létszámot.
- A roma nemzetiségűek:
- a Magdolna- és az Orczy-negyedben **koncentrálódnak**;

- 34%-uk **önkormányzati bérlakásban** él, a kerületi 11%-kal szemben;
- körükben 11% a **súlyosan korlátozott**, a kerületi 6%-kal szemben.

7. Helyben kezdődik, a városban folytatódik

- Az **óvodások** kétharmada a kerületben jár óvodába.
- Az **általános iskolások**nál ez már csak 51%, 41% más kerület iskolájába jár.
- A dolgozók és tanulók 45%-a más kerületbe ingázik, és ennek fő eszköze a közösségi közlekedés (55%, Budapesten ez 47%).

Bevezető

Ez a tanulmány a 2022. évi népszámlálás józsefvárosi eredményeit dolgozza fel, ahol az adatok engedik, a 2011-es és a 2001-es census értékeivel összevetve. Illetve, ami a kerület megértése szempontjából a legfontosabb, a tizenegy városnegyed (Corvin-negyed, Csarnok-negyed, Ganz-negyed, Kerepesdűlő, Losonci negyed, Magdolna negyed, Népszínház negyed, Orczy-negyed, Palotanegyed, Százados negyed, Tisztviselőtelep) összehasonlítását is tartalmazza. Józsefváros ugyanis nem egyetlen, homogén városrész, hanem egymástól különböző negyedek együttese, hiszen a kerületi átlag szinte minden mutató esetében két, vagy több egymástól távoli valóság számtani közepe. A negyedszintű bontás éppen ezt a belső sokféleséget teszi láthatóvá, és ez ad valódi tartalmat az elemzésnek.

A cél egy elsősorban leíró helyzetkép, amely friss, részletes statisztikai alapot ad az Önkormányzat ágazati döntéseihez. A népszámlálási adatok több ponton is kapcsolódnak a kerület hatályos szakpolitikai kereteihez: az iskolázottság és a foglalkoztatás területi mintázata az esélyegyenlőségi és szociális tervezés alapjává válhat. A lakhatási mutatók (bérleti jelleg, a bejelentetlenség, a kihasználatlan lakásállomány, laksűrűség) pedig azt a lakhatási helyzetet dokumentálják, amelynek kezelése a kerületi vagyongazdálkodási és lakáspolitikai egyik kiindulópontja.

Table of Contents

<i>Bevezető</i>	1
<i>Trendek (összegzés)</i>	6
<i>Módszertan</i>	8
<i>Népességszám</i>	12
<i>Kor</i>	14
<i>Iskolai végzettség</i>	18
<i>Foglalkoztatottság</i>	26
<i>Egészségügyi állapot</i>	30
<i>Roma népesség</i>	35
<i>Külföldiek</i>	40
<i>Lakhatás</i>	47
<i>Intézményhasználat</i>	56
<i>Közlekedés</i>	59

Trendek (összegzés)

A kerület lakossága tartósan csökken (2001: 81 787 fő → 2022: 70 048 fő), a 2011 és 2022 közötti -8,1%-os fogyás meghaladja a fővárosi (-2,5%) és az országos (-3,4%) ütemet. A korszerkezetet ugyanakkor a fiatal felnőttek (25-34 évesek) mintegy 21%-os, kiemelkedő aránya uralja, a kerületi átlagéletkor pedig a három népszámlálás során alig változott (40,1 → 40,7 → 40,8 év), és mindvégig alacsonyabb a budapesti (43,0) és az országos (42,5) értéknél. A csökkenés negyedenként élesen eltér. Hosszú távon a Csarnok-negyed és a Kerepesdűlő veszített a legtöbbet, a 2011 és 2022 közötti időszakban pedig a Palota-negyed (-20%) és a Kerepesdűlő (-15%) fogyása a legnagyobb. Ezzel szemben néhány negyed korábban növekedett - a Százados-negyed 2001 óta +30%-kal, az Orczy- (+10%) és a Corvin-negyed (+6%) -, a Magdolna-negyed népessége pedig 2011 és 2022 között stagnált (0%). A negyedek mérete is nagyon különböző, a 10 320 fős Magdolna-negyedtől a 797 fős Kerepesdűlőig, így a negyedek mutatóinak összevetésekor a népességszám eltéréseit is figyelembe kell venni.

A kerületi átlag mögött minden társadalmi dimenzióban ugyanaz a kép rajzolódik ki. Egyes negyedekben jobb mutatók láthatók: a felsőfokú végzettségűek aránya a Palota- (47%), a Corvin- (45%) és a Százados-negyedben (44%), valamint a Tisztviselőtelepen (40%) a legmagasabb, itt az érettséggel nem rendelkezők aránya alacsonyabb (17-22%), a korlátozottság nélküli, jó egészségi állapot a leggyakoribb (Százados-negyed 68%, Corvin-negyed 67%), az egy főre jutó lakás alapterület pedig nagyobb. Míg más negyedekben rosszabb mutatók rajzolódnak ki: a Ganz-negyedben (45% érettségi nélkül, 26% felsőfokú) és a Magdolna-negyedben (43% / 27%) az alacsony iskolázottság a meghatározóbb, itt a legkedvezőtlenebb az egészségügyi helyzet (a korlátozottság nélküliek aránya 58%, a súlyosan korlátozottaké 12%), és a zsúfolt, 9 m²/fő alatti lakhatás is itt a leggyakoribb (Magdolna 17%, Ganz 15%). A két pólus közé ékelődik az Orczy-, a Losonci- és a Népszínház-negyed. Ez a két pólus a roma nemzetiséghez tartozó népesség területi elhelyezkedésében is visszaköszön: legmagasabb arányban éppen a Magdolna- és az Orczy-negyedben élnek.

A csak külföldi állampolgársággal rendelkező kerületi lakosok jelenléte is térben tagolt. A csak külföldi állampolgárságúak aránya minden időpontban emelkedett, és a kerületben végig magasabb volt, mint Budapesten (2022: 14% a kerületben, 6% a fővárosban). A jelenlét azonban határozottan koncentrálódik: a legmagasabb a Corvin-negyedben (23%), a Kerepesdűlőn (21%) és a Palota-negyedben (20%), a legalacsonyabb a Százados-negyedben és a Tisztviselőtelepen (6-6%); a nyelvi integráció szintje is negyedenként eltér.

A lakáshasználati jogcímek szerkezete jelentősen átalakult: a magánbérlet aránya megtöbbszöröződött (2001: 6% → 2022: 19%), miközben az önkormányzati bérlakásé visszaszorult (26% → 11%), és nőtt a bejelentetlenség (9% → 22%) és az üres lakások aránya (5% → 16%) is. Ezek a folyamatok azonban negyedenként eltérően rajzolódnak ki: az önkormányzati bérlakás egyes negyedekben (Magdolna, Ganz, Orczy, Százados) ma is számottevő súlyt képvisel (15-22%), a bejelentetlenség a Ganz-negyedben, a Kerepesdűlőn és az Orczy-negyedben a legmagasabb (33%, 28%, 25%), az üres lakások aránya pedig a Kerepesdűlőn és a Corvin-negyedben a legnagyobb. A lakások komfortfokozat sem egyenletesen oszlik meg a jogcímek között: az önkormányzati bérlakásban élők között az összkomfortos lakások aránya (29%) alig fele az önálló tulajdonban vagy magánbérletben élőkének (62%), és itt a legmagasabb a félkomfortos vagy komfort nélküli lakásban élők aránya is (7,5%).

A napi mobilitás célállomásai jelentős részben más budapesti kerületben (45%) vagy a VIII. kerületen belül (36%) találhatóak, a közlekedésben a helyi közösségi közlekedés a meghatározó (55%), az autóhasználat (20%) pedig a fővárosi szint (35%) alatt marad. Hasonló mintázat rajzolódik ki az intézményhasználatban is: a kerület gyermekeinek túlnyomó többsége bölcsődébe, óvodába és iskolába is a kerületen belül jár, de az életkor előrehaladtával nő a más kerületbe járók aránya.

A népszámlálási adatok egy olyan kerületet mutatnak, amely a maga egészében fogyni kezd, de fiatalabb korszerkezetű marad, mint a főváros. A kerületi szintű iskolázottsága, foglalkoztatottsága pedig egyre inkább a diplomás réteg felé tolódik, miközben a negyedek közötti egyenlőtlenségek megjelennek az adatokban.

Módszertan

Az elemzés során több szempont is figyelembe lett véve.

A különböző ábrák eltérő sokaságra vonatkoznak (teljes népesség, 15 éves vagy idősebb népesség, foglalkoztatottak, külföldi népesség, lakások, háztartások, lakcímek). A százalékos arányok mindig a saját bázisukon belül értelmezendők, mely az ábrák lábjegyzetében kerülnek feltüntetésre.

A külföldi állampolgárság kategóriája azokat foglalja magában, akiknek kizárólag külföldi állampolgárságuk van (vagy hontalanok). A kettős - köztük magyar - állampolgárságúak a „magyar állampolgár” csoportba kerülnek. A mutató ezért a terület külföldi kötődésű népességét alábecsülheti, és inkább a frissebb, nem honosított jelenlétet mérheti.

Az „üres lakás” (a lakásban nem lakik senki) kategória óvatos értelmezést kíván.¹ A népszámlálás időpontjában üresként összeírt lakások csoportja vegyes: ide tartoznak a valóban kihasználatlan, esetleg leromlott vagy felújítás alatt álló lakások éppúgy, mint a bérlováltás miatt átmenetileg üres, a befektetési céllal tartott, vagy a rövid távú (turisztikai) kiadásra használt, az összeíráskor lakatlan lakások. A mutató önmagában nem különbözteti meg ezeket, ezért az „üres” arány nem azonosítható a tartós lakatlansággal, és a növekvő magánbérleti szektorral rendelkező negyedekben felfelé torzíthatja a tényleges kihasználatlanság szintjét. Az üres lakások arányának időbeli emelkedése és negyedenkénti eltérése így a lakásállomány hasznosításában bekövetkező változást jelzi, amelynek pontos összetétele (tényleges kihasználatlanság, befektetési vagy rövid távú kiadási célú tartás) külön vizsgálatot igényel.

Egyes negyedszintű, kis elemszámú celláknál az adat adatvédelmi okból nem közölhető, ez akadályozott egyes részletesebb elemzéseket, például a korcsoportra bontásokat negyedi szinten. Ugyanez az ok magyarázza, hogy a foglalkoztatottság korcsoportos bontása kizárólag kerületi szinten szerepel: negyedenkénti korcsoportos bontásban a legtöbb cellában az elemszám a közlési küszöb alá esik.

A tanulmány nem von le ok-okozati következtetéseket, azaz a megfigyelt területi és időbeli mintázatok magyarázata külön vizsgálatot igényel. Ez különösen fontos ott, ahol egy negyed mutatói időben javulnak. A népszámlálás egy-egy időpontra vonatkozó,

¹ KSH: Népszámlálások – fogalmak. <https://www.ksh.hu/nepszamlalasok>. A KSH meghatározása szerint a lakás akkor lakott, ha abban az összeírás időpontjában legalább egy személy rendszeresen, életvitelszerűen élt.

keresztmetszeti felvétel, ezért önmagában nem tudja megerősíteni, hogy egy adott negyedben az iskolázottsági vagy jövedelmi mutatók javulása mennyiben tudható be az ott élők egyéni előrelépésének, és mennyiben a lakosságcserevel járó, esetlegesen dzsentrifikációs folyamatoknak (azaz annak, hogy a korábbi lakók helyére magasabb státuszú új lakók költöznek). A két mechanizmus szétválasztásához a keresztmetszeti népszámlálási adatoknál egyénekhez kötött panel jellegű adatforrás szükséges; ez a jelen tanulmány kereteit meghaladja, de fontos iránya lehet egy későbbi, célzott elemzésnek. Egyes fejezetekben ugyanakkor bemutatjuk, hogy a kerület felsőfokú végzettségűek arányában bekövetkezett elmozdulás mértéke miként viszonyul a fővárosi átlaghoz, ez már jelezheti, hogy a kerületi változás nem egyszerűen a budapesti trend leképeződése.

Statisztikai megközelítése

A vizsgálat a 2001., 2011. és 2022. évi népszámlálás teljes körű adatain alapul, nem mintavételen. Ebből következően a mintavételi hibán alapuló szignifikanciapróbák (khí-négyzet, kétmintás z-próba) alkalmazása nem indokolt: a megfigyelt eltérések a teljes sokaságra vonatkozó valós különbségek, nem pedig mintavételi bizonytalanság eredményei. Az ilyen próbák nagy elemszám mellett (Budapest esetében $n > 900\,000$ lakás) a legcsekélyebb eltérésre is $p < 0,001$ értéket adnak, így nem alkalmasak az érdemi és a jelentéktelen változás elkülönítésére.²

A nemzetközi gyakorlat ezt a megkülönböztetést következetesen érvényesíti. Az Egyesült Államok népszámlálási hivatala szignifikanciavizsgálati eszköztárat kizárólag a mintavételen alapuló American Community Survey adataihoz ad ki, a teljeskörű cenzen nem³. Az Egyesült Királyság statisztikai hivatala (ONS) a 2021. évi censznál a lefedettség hiba korrekciója miatt közöl konfidenciaintervallumot⁴, ám ez a becslés pontosságát jellemzi, és nem két időpont közötti különbség szignifikanciapróbájaként szolgál.

² Lin, M. – Lucas, H. C. – Shmueli, G. (2013): Too Big to Fail: Large Samples and the p-Value Problem. Information Systems Research 24(4): 906–917. <https://doi.org/10.1287/isre.2013.0480>.

³ U.S. Census Bureau: Statistical Testing Tool. <https://www.census.gov/programs-surveys/acs/guidance/statistical-testing-tool.html>. Az eszköz az ACS becslések hibahatárát veszi figyelembe, mivel ezek a becslések a teljes népesség egy mintájából származnak.

⁴ ONS: Measures showing the quality of Census 2021 estimates.

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/methodologies/measuresshowingthequalityofcensus2021estimates>

Ennek megfelelően az elemzés a változás mértékét százalékpontos és abszolút eltérésben, valamint a területi egységek közötti arányszámokkal mutatja be.

Standardizálás korra

A negyedek közötti összehasonlítás egyik visszatérő módszertani kérdése, hogy egy adott mutató (például a felsőfokú végzettségűek aránya, a munkanélküliségi ráta vagy a korlátozottság nélküliek aránya) negyedenkénti eltérése mennyiben tudható be annak, hogy a negyedek korösszetétele eltérő, és mennyiben jelez ezen túlmutató, valódi különbséget. Mivel az idősebb és a fiatalabb korosztályok e mutatók mindegyikén jellemzően eltérnek egymástól, egy fiatalabb korösszetételű negyed önmagában, pusztán a korösszetétel miatt is kedvezőbb (vagy egy adott esetben kedvezőtlenebb) mutatót produkálhat, még ha az egyes korcsoportokon belül nincs is érdemi különbség a negyedek között.

Erre a kérdésre a demográfiában és a népegészségügyben általánosan használt közvetlen korstandardizálás (direct age-standardization) módszerével adható számszerű válasz⁵. A módszer lényege, hogy minden negyedre kiszámítjuk a korcsoportonkénti mutatóértékeket, majd ezeket egy közös, „standard” korösszetétellel. Jelen esetben a teljes terület korösszetételével súlyozva összegezzük. Az eredmény egy olyan hipotetikus mutatóérték minden negyedre, amely azt mutatja meg, mekkora lenne az adott negyed mutatója, ha korösszetétele megegyezne a területi átlaggal. A nyers és a korstandardizált érték közötti különbség így megmutatja, hogy a negyed korösszetétele mennyiben torzítja felfelé vagy lefelé a nyers, nem kontrollált összehasonlítást.

A nem (férfi/nő) szerinti összetétel hasonló torzítást okozhatna, ezért ellenőriztük, hogy annak figyelembevétele (a kor és a nem együttes, kétdimenziós standardizálása) érdemben módosítja-e az eredményeket. A felsőfokú végzettség esetében elvégzett próbaszámítás szerint a nemek szerinti összetétel korrekciója negyedenként legfeljebb 0,6 százalékpontos, a legtöbb negyed esetében 0,1 százalékpont alatti további elmozdulást okoz a pusztán korra standardizált értékhez képest. Azaz a nemek szerinti összetétel a kor mellett nem ad érdemi további magyarázatot a negyedek közötti különbségekre, ezért az elemzésben megjelenő táblázatok kizárólag korra standardizálnak.

⁵ Ahmad, O. B. et al. (2001): Age Standardization of Rates: A New WHO Standard. GPE Discussion Paper Series No. 31. Genf: World Health Organization.; Preston, S. H. – Heuveline, P. – Guillot, M. (2001): Demography: Measuring and Modeling Population Processes. Oxford: Blackwell.

Fontos módszertani korlát, hogy a standardizálás csak azokra a tényezőkre tud kontrollálni, amelyekre a KSH negyedi szinten is közöl kereszttáblát. Az állampolgárság (magyar/külföldi) szerinti összetétel esete ezt jól mutatja. Bár koncepcióban valószínűleg fontos torzító tényező volna (mivel a külföldi állampolgárok negyedenkénti aránya és korösszetétele is jelentősen eltér).

Népességszám

Az 1. táblázat a 8. kerület, Budapest és Magyarország népességszámát mutatja a 2001-es, 2011-es és 2022-es népszámlálás alapján, a két korábbi időponthoz viszonyított százalékos változással együtt. Mindhárom területi szinten csökkent a népesség, de a fogyás üteme jelentősen eltér. A 8. kerület lakossága nagy mértékben csökkent. A 2001-es 81 787 főről 2022-re 70 048 főre apadt, ami a 2011-es szinthez képest -8,1 csökkenés. Budapest népessége ennél lényegesen lassabban fogyott (2022-ben -2,5% a 2011-es értékhez képest), Magyarországé pedig 3,4%-kal csökkent. A kerületi népességfogyás tehát mind a fővárosi, mind az országos ütemet érdemben meghaladja.

	<i>8. kerület</i>	Változás	<i>Budapest</i>	Változás	<i>Magyarország</i>	Változás
2022	70 048	-8.1%	1 685 342	-2.5%	9 603 634	-3.4%
2011	76 250	-6.8%	1 729 040	-2.7%	9 937 628	-2.6%
2001	81 787		1 777 921		10 98 315	

1. táblázat

A 2. táblázat a 8. kerület tizenegy negyedének népességszámát bontja le a három népszámlálás szerint, a 2011-hez és a 2001-hez viszonyított változással. A negyedek népességszámában nagy eltérések vannak, a legnépesebb negyed a Magdolna-negyed 10 320 fővel, a legkisebb pedig a Kerepesdűlő 797 fővel. Így a negyedek mutatóinak összehasonlításakor a népességszám különbségeit is érdemes figyelembe venni. A negyedek túlnyomó többségében hosszú távon csökkent a népesség, de jelentős eltérésekkel. A 2011 és 2022 közötti időszakban a legnagyobb csökkenés a Palota-negyedben (-20%) és a Kerepesdűlőben (-15%) figyelhető meg. Néhány negyed ezzel szemben 2001 és 2011 között növekedett: a Százados-negyed 2001 óta +30%-kal, az Orczy- (+10%) és a Corvin-negyed (+6%) szintén bővült, bár 2011 után ezekben is megállt vagy csökkenésbe fordult a tendencia. A Magdolna-negyed népessége 2011 és 2022 között lényegében stagnált (0%), az összes többi negyed pedig csökkent.

	2022	Változás 2011-hez képest	2011	Változás 2001-hez képest	2001
<i>Corvin negyed</i>	8 508	-10%	9 487	+6%	8 919
<i>Csarnok negyed</i>	9 888	-9%	10 869	-22%	14 001
<i>Ganz negyed</i>	1 446	-1%	1 466	-9%	1 609
<i>Kerepesdűlő</i>	797	-15%	935	-31%	1 350
<i>Losonci negyed</i>	7 704	-13%	8 806	-10%	9 733
<i>Magdolna negyed</i>	10 320	0%	10 271	-13%	11 739
<i>Népszínház negyed</i>	6 406	-5%	6 740	-10%	7 452
<i>Orczy negyed</i>	9 223	-1%	9 310	+10%	8 426
<i>Palota negyed</i>	9 705	-20%	12 060	-6%	12 836
<i>Százados negyed</i>	3 774	-6%	3 998	+30%	3 068
<i>Tisztviselőtelep</i>	2 277	-1%	2 308	-13%	2 654

2. táblázat

Kor

Az 1-3. ábra a 8. kerület, Budapest és Magyarország korcsoportos megoszlását veti össze a 2001-es, 2011-es és 2022-es népszámlálás alapján, a teljes népességre vetítve. Mindegyik ábra jelzi az adott évhez tartozó átlagéletkort is.

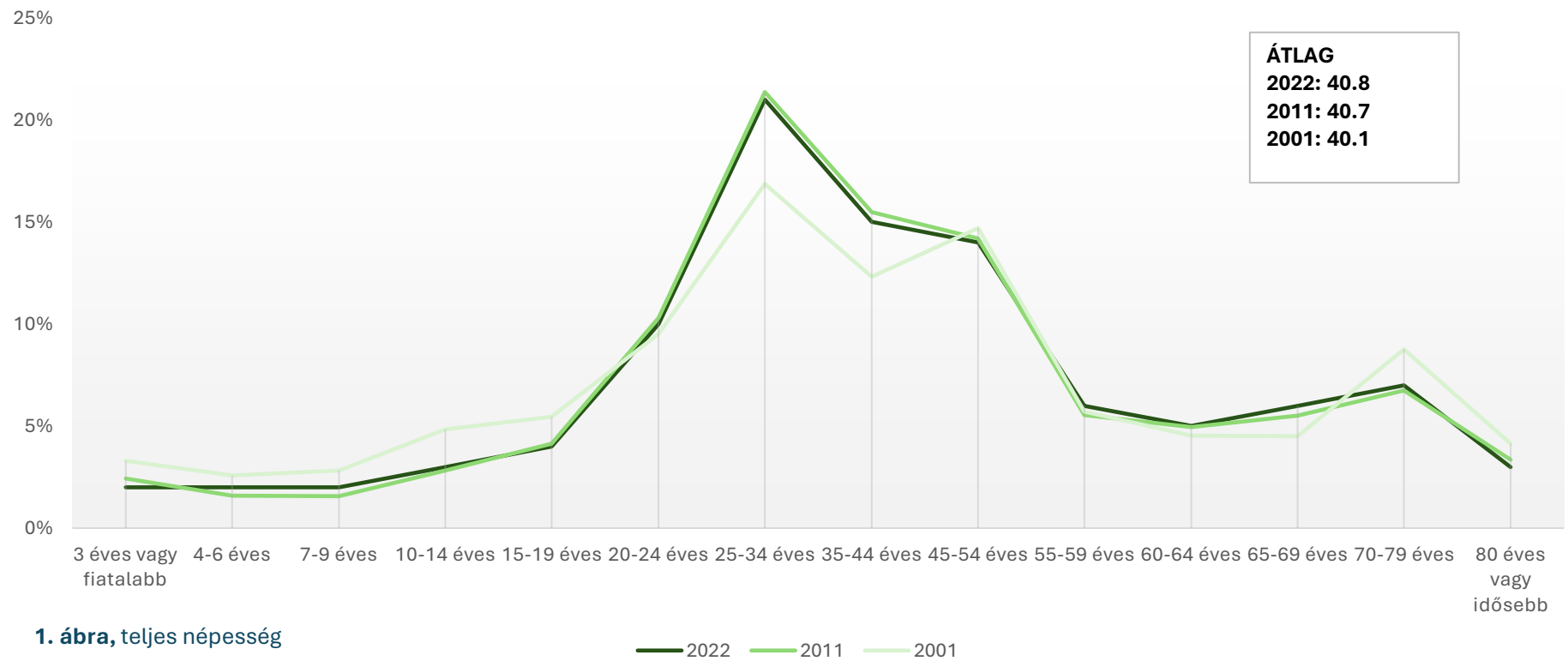
A kerület (1. ábra) korszerkezetét egyetlen markáns csúcs uralja: a 25-34 évesek aránya kiemelkedően magas, 2011-ben és 2022-ben egyaránt mintegy 21%, ami a fiatal felnőttek erős felülreprezentáltságát mutatja. A 2011-es és a 2022-es görbe szinte teljesen együtt fut, vagyis a korösszetétel ebben az időszakban alig változott. A 2001-es görbe ennél laposabb, akkor a fiatal (3-19 éves) korcsoportok aránya magasabb, a 25-34 éveseké pedig alacsonyabb volt. Az átlagéletkor mindhárom népszámláláskor nagyon stabil maradt (2001: 40,1 → 2011: 40,7 → 2022: 40,8), és a három területi szint közül itt a legalacsonyabb.

A főváros (2. ábra) korszerkezetének csúcsa az idősebb korcsoportok felé tolódik. 2001-ben és 2011-ben a 25-34 évesek aránya volt a legmagasabb, 2022-re viszont a csúcs áthelyeződött a 45-54 évesekre. Az átlagéletkor folyamatosan nő (2001: 41,0 → 2011: 41,9 → 2022: 43,0), és minden évben magasabb, mint a józsefvárosi.

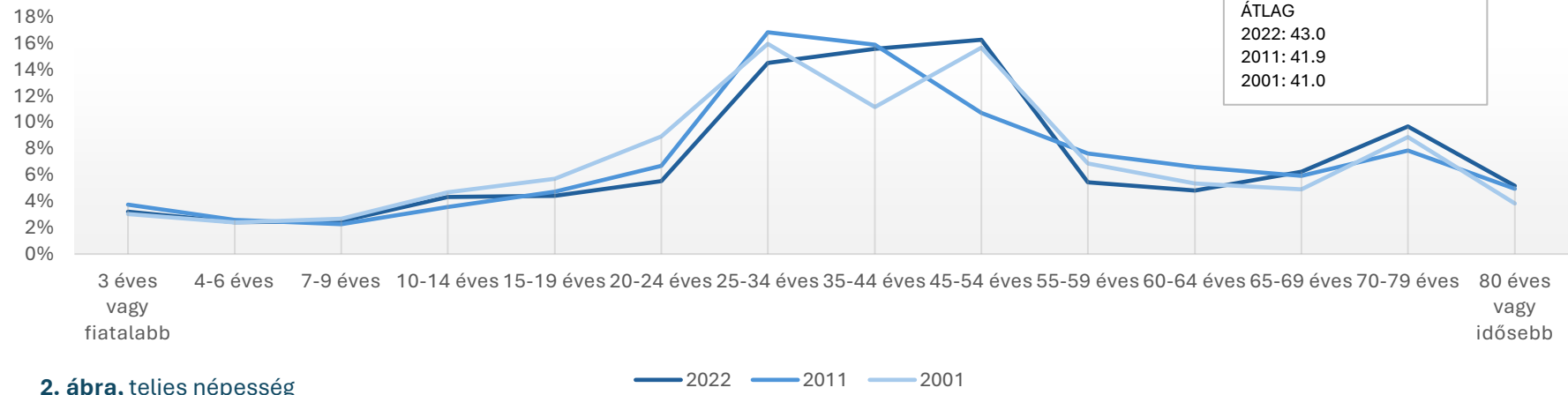
Országos szinten (3. ábra) a leginkább megfigyelhető az előregedés: az átlagéletkor a három népszámlálás között 38,7-ről 42,5-re emelkedett, ez a legnagyobb elmozdulás a három terület közül. A görbék csúcsa fokozatosan a középkorú (35-54 éves) korosztályok felé csúszik, miközben a legfiatalabb korcsoportok aránya csökken.

Józsefváros korszerkezete fiatalabb és időben stabilabb, mint a budapesti és az országos: a kerületet a fiatal felnőttek (25-34 évesek) magas aránya jellemzi, és az átlagéletkor itt érdemben nem emelkedett, miközben Budapesten és országosan igen.

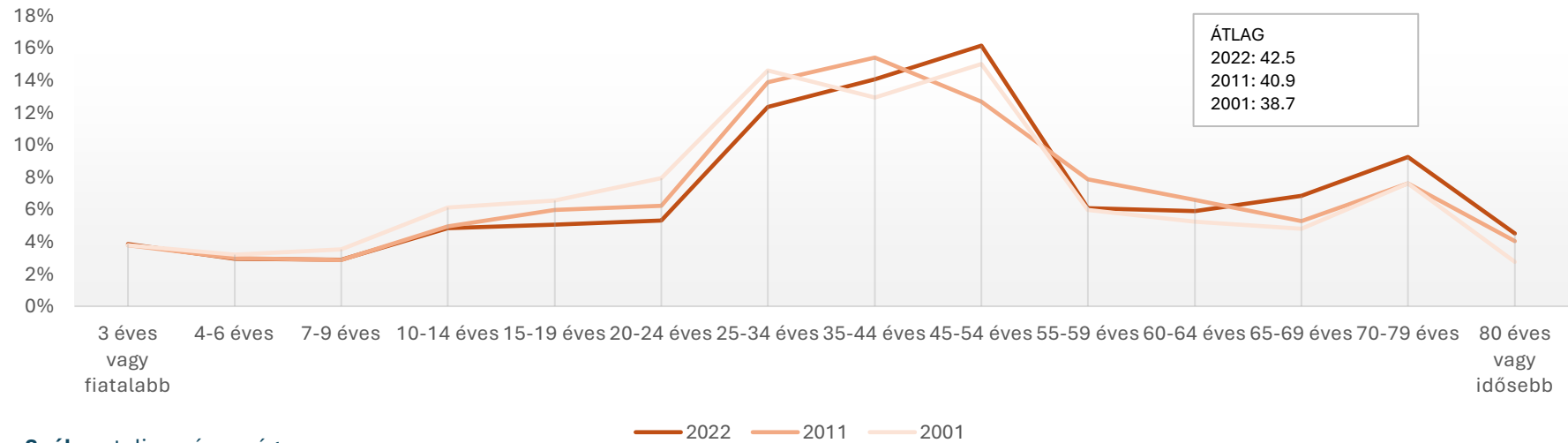
KORCSOPORTOK MEGOSZLÁSA - 8. KERÜLET

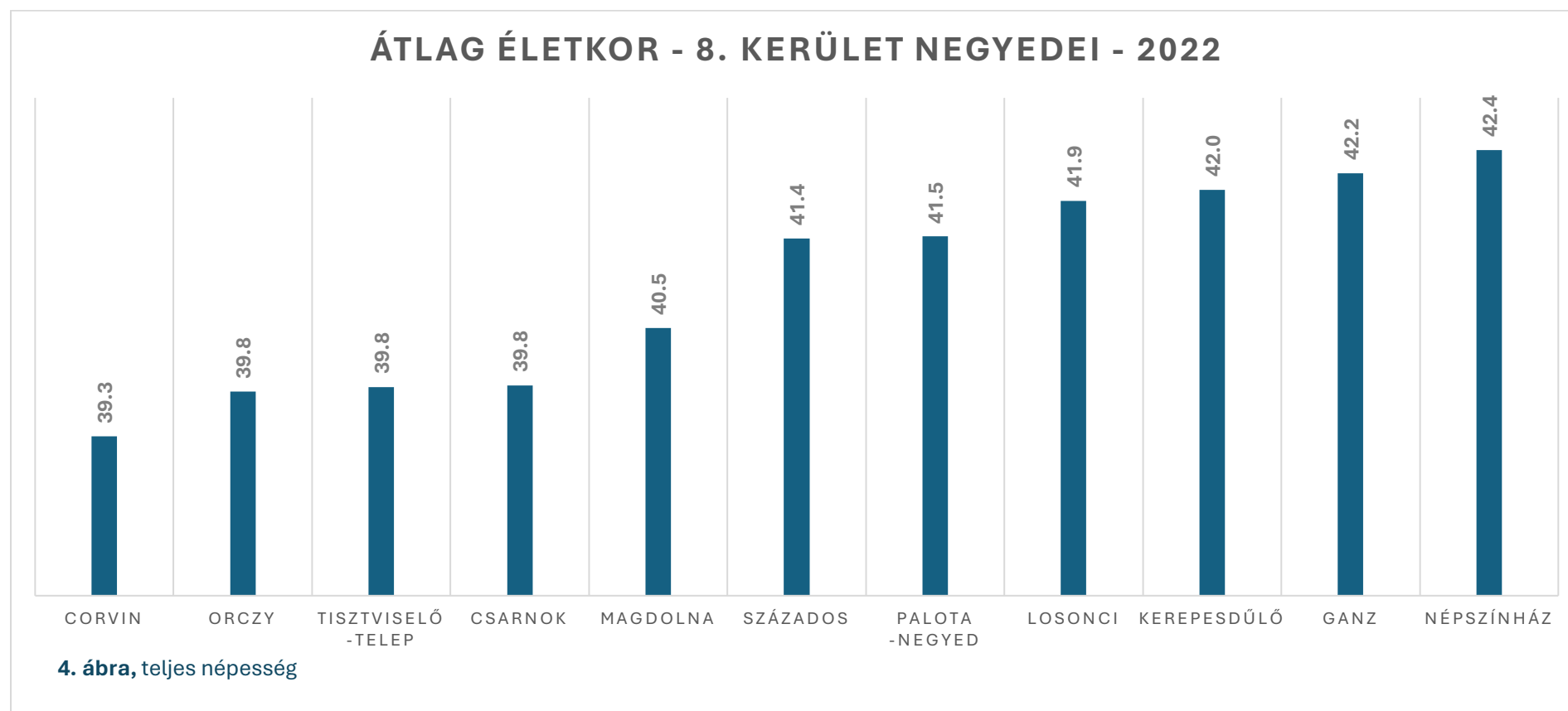
KORCSOPORTOK MEGOSZLÁSA - BUDAPEST

KORCSOPORTOK MEGOSZLÁSA - MAGYARORSZÁG

A 4. ábra a 8. kerület tizenegy negyedének átlagéletkorát mutatja a 2022-es népszámlálás alapján, a teljes népességre vetítve. A negyedek átlagéletkora 39,3 és 42,4 év között mozog. A legfiatalabb népességű negyed a Corvin-negyed (39,3 év), amelyet szorosan követ az Orczy-negyed, a Csarnok-negyed és a Tisztviselőtelep (egyenként 39,8 év). A skála másik végén a Népszínház-negyed (42,4 év), a Ganz-negyed (42,2 év) és a Kerepesdűlő (42,0 év) áll, ezek a kerület legidősebb korszerkezetű negyedei. A középmezőnyben a Losonci- (41,9), a Palota- (41,5) és a Százados-negyed (41,4), valamint a Magdolna-negyed (40,5) helyezkedik el.

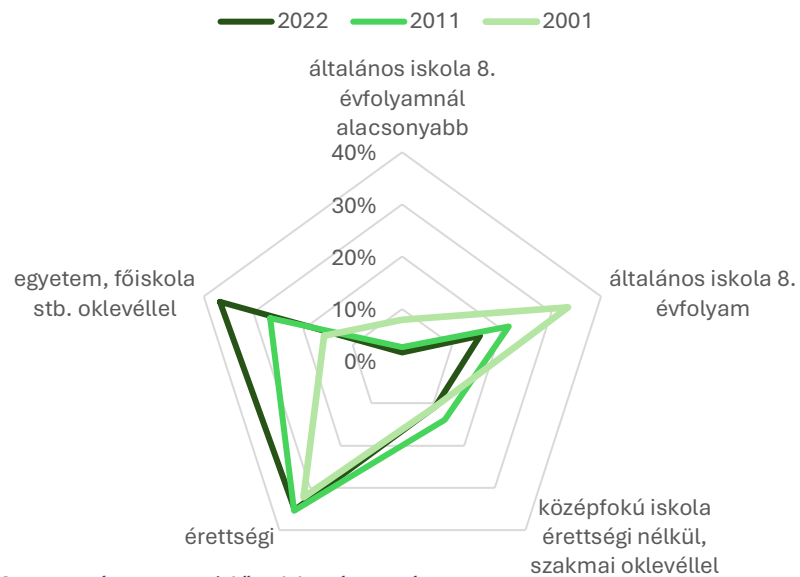

Iskolai végzettség

Az iskolai végzettség szerinti megoszlást a kerület (5. ábra) és Budapest egésze (6. ábra) esetében radardiagram mutatja be, a 2001-es, 2011-es és 2022-es census adataival. A diagram öt tengelye a végzettségi fokozatokat jeleníti meg az általános iskola nyolcadik évfolyamánál alacsonyabbtól az érettségit nem adó középfokú, szakmai végzettségen és az érettségig át a felsőfokú oklevélig. Mindkét ábrán a magasabb fokozatok - az érettségi és a felsőfokú végzettség - felé nyúló alakzat rajzolódik ki, és a 2022-es népszámláláshoz tartozó kontúr ezeken a tengelyeken terjed a legmesszebbre, miközben az alacsony végzettségi kategóriák felé húzódó nyúlványok a korábbi censzusokhoz képest visszahúzódni látszanak. A kerület profilja iránya szerint követi a fővárosit; a két ábra együtt azt a kontextust adja meg, amelyhez a kerületen belüli különbségek viszonyíthatók. (Az 5-6. ábra radardiagramja a kategóriánkénti pontos értékeket nem tünteti fel, az a 7. ábrán látható a 8. kerületre).

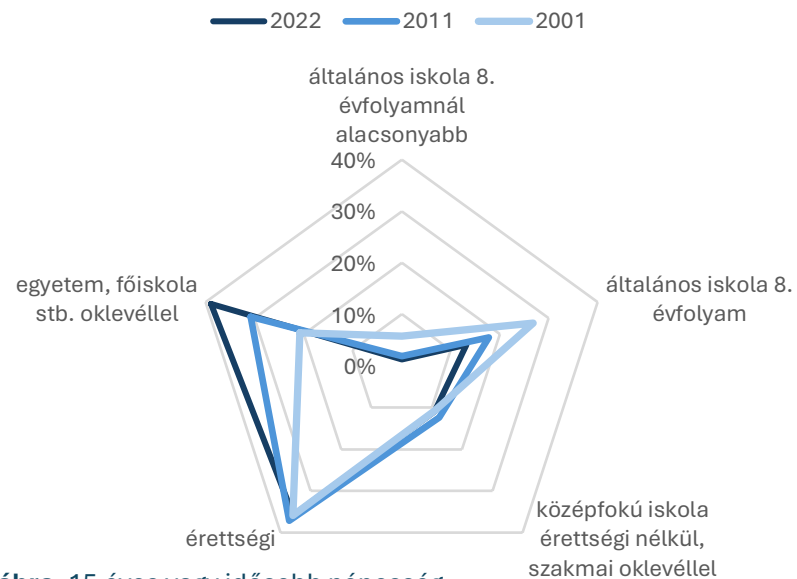
A kerületi és a fővárosi elmozdulás mértéke számszerűen is összevethető: a felsőfokú végzettségűek aránya a 15 éves vagy idősebb népességen belül a kerületben 15,8%-ról (2001) 26,6%-ra (2011), majd 36,8%-ra (2022) nőtt, azaz 21 százalékponttal. Ugyanez a mutató Budapesten 20,7%-ról 30,8%-on át 38,9%-ra emelkedett, azaz 18,2 százalékponttal. A kerület tehát nemcsak követi a fővárosi trendet, hanem azon túl a kiindulási hátrányát is csökkenti: a Budapest és Józsefváros közötti különbség 4,9 százalékpontból (2001) fokozatosan 2,2 százalékpont (2022) szűkült. Ez a fajta, a teljes kerületre vonatkozó keresztmetszeti adat önmagában nem tudja szétválasztani, hogy a felzárkózás mennyiben tudható be a kerületben élők egyéni előrelépésének, és mennyiben a lakosságösszetétel változásának (lásd a Módszertani megjegyzések fejezet vonatkozó bekezdését). Azt viszont egyértelműen jelzi, hogy a jelenség mértéke meghaladja azt, ami pusztán a budapesti átlag leképeződéseként várható lenne.

ISKOLAI VÉGZETTSÉG - 8. KERÜLET

5. ábra, 15 éves vagy idősebb népesség

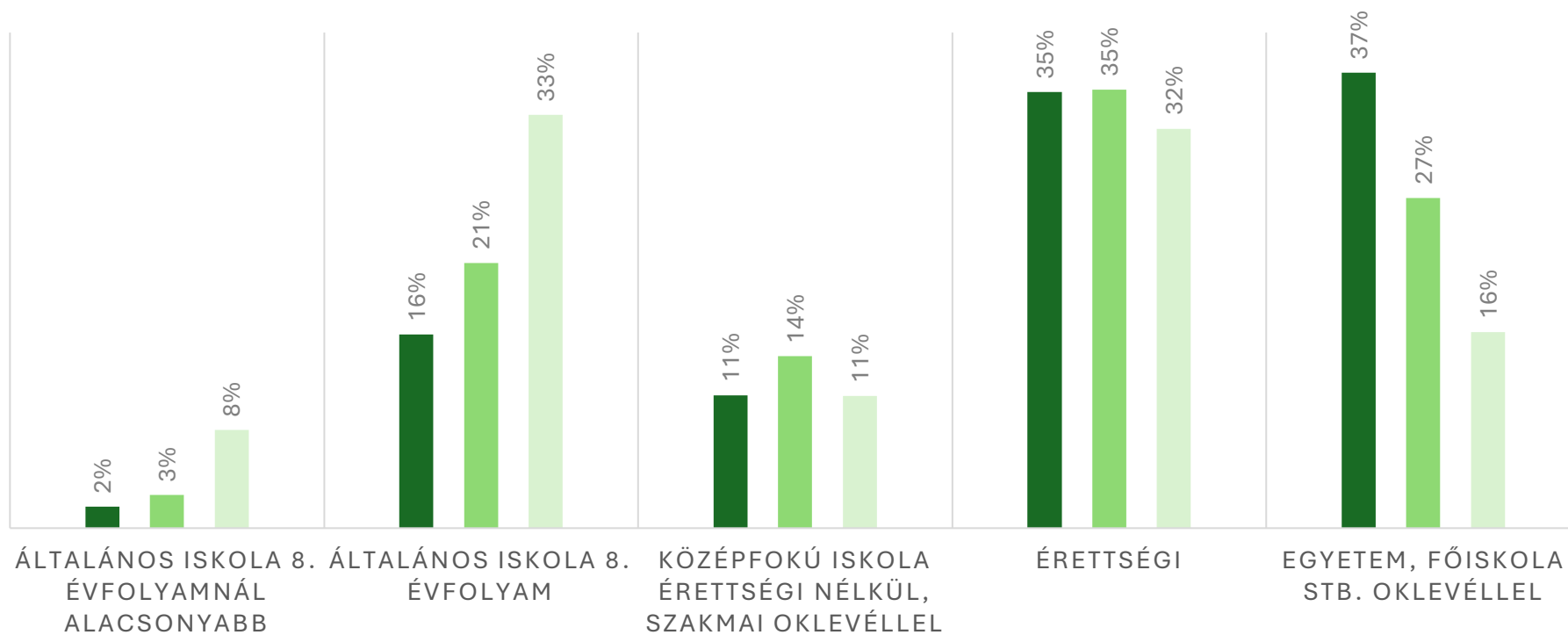
ISKOLAI VÉGZETTSÉG - BUDAPEST

6. ábra, 15 éves vagy idősebb népesség

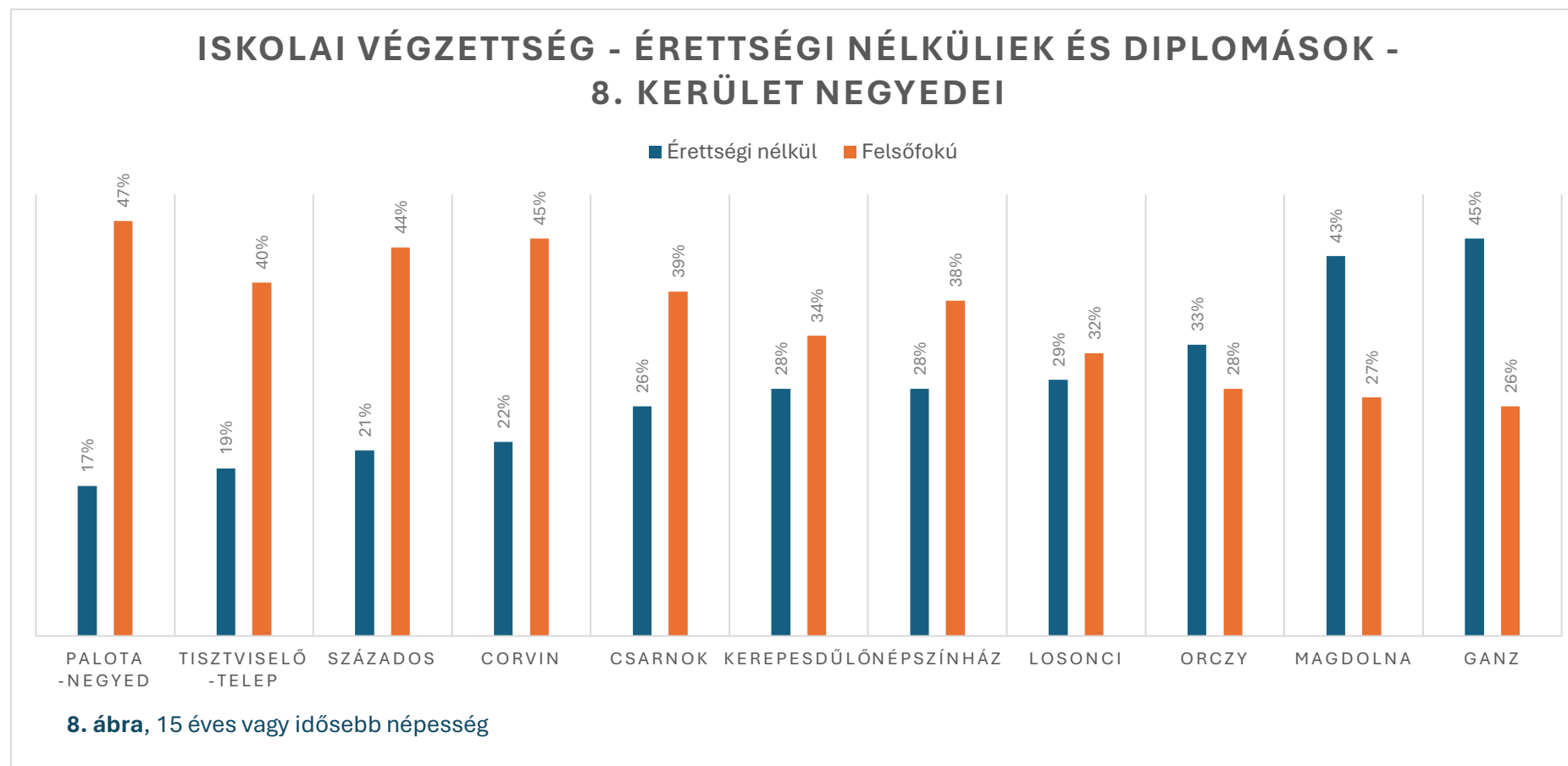
LEGMAGASABB BEFEJEZETT ISKOLAI VÉGZETTSÉG - 8. KERÜLET

■ 2022 ■ 2011 ■ 2001

7. ábra, 15 éves vagy idősebb népesség

A kerületi átlag mögötti valóságot a negyedszintű, csoportosított oszlopdiagram tárja fel (8. ábra), amely negyedenként egymás mellett mutatja az érettséggel nem rendelkezők és a felsőfokú végzettségűek arányát. A felsőfokú végzettségűek aránya a Palotanegyedben a legmagasabb (47%), szorosan követi a Corvin-negyed (45%), a Százados negyed (44%) és a Tisztviselőtelep (40%); ezekben a negyedekben az érettségi nélküliek aránya alacsonyabb (17-22%). A skála másik végén a Ganz-negyed (45% érettségi nélkül, 26% felsőfokú) és a Magdolna negyed (43% érettségi nélkül, 27% felsőfokú) áll, ahol az alacsony iskolázottság a meghatározóbb, közéjük illeszkedik az Orczy-negyed (33% / 28%) is.

A negyedek közötti egyenlőtlenség időbeli alakulására a 2011-es és a 2022-es negyedszintű adatok összevetése adhat választ. A felsőfokú végzettségűek arányában mért, legmagasabb és legalacsonyabb értékű negyed közötti különbség 2011-ben 22,5, 2022-ben 21,1 százalékpont volt. A két időpont között tehát gyakorlatilag megegyező, a negyedek közötti egyenlőtlenség ezen a mutatón nem nőtt érdemben. Az érettségi nélküliek arányában mért szóródás ezzel szemben látványosan szűkült: a legkedvezőtlenebb és legkedvezőbb negyed közötti különbség 32,8 százalékpontból 27,2 százalékpontba csökkent, vagyis a leszakadó negyedek e mutató szerint valamelyest közelebb kerültek a kerületi átlaghoz, még ha a sorrend nem is változott.

Negyed	Felsőfok % 2022	Felsőfok % 2011	Érettségi nélkül % 2022	Érettségi nélkül % 2011
Corvin	45.1%	33.0%	21.6%	31.4%
Csarnok	39.1%	26.9%	25.8%	37.1%
Ganz	25.7%	16.7%	45.0%	47.9%
Kerepesdűlő	34.1%	24.6%	28.1%	35.0%
Losonci	32.1%	20.4%	28.7%	39.9%
Magdolna	26.8%	15.2%	43.3%	56.1%
Népszínház	37.9%	26.4%	27.9%	37.7%
Orczy	28.1%	21.1%	32.7%	47.6%
Palota	46.8%	36.5%	17.8%	26.4%
Százados	44.2%	37.7%	21.1%	26.0%
Tisztviselőtelep	40.4%	29.7%	18.6%	23.2%

3. táblázat, 15 éves vagy idősebb népesség

Az, hogy mennyiben demográfiai eredetű ez az egyenlőtlenség, azaz mennyiben magyarázza az, hogy egyes negyedekben fiatalabb a népesség, és a fiatalabb korosztályok magasabb végzettséggel rendelkeznek egy másik adattáblán vehető szemügyre. A kerületi, korcsoportonkénti iskolai végzettség adatok adhatnak választ erre a kérdésre. A 4. táblázat a felsőfokú végzettségűek arányát mutatja korcsoportonként, a kerületi átlag mellett négy, végzettség szempontjából eltérő helyzetű negyed esetében. (a legkedvezőbb Corvin- és Palota-negyed, illetve a legkedvezőtlenebb Ganz- és Magdolna-negyed)

Korcsoport	Kerületi átlag	Corvin negyed	Palota-negyed	Ganz-negyed	Magdolna-negyed
20-24 éves	20.7%	27.9%	26.8%	18.7%	16.5%
25-34 éves	54.3%	62.3%	63.6%	43.5%	42.4%
35-44 éves	47.9%	57.7%	58.6%	34.6%	34.6%
45-54 éves	35.1%	39.7%	49.8%	19.9%	23.9%
55-59 éves	28.7%	35.7%	39.8%	13.3%	18.3%
60-64 éves	28.5%	33.5%	40.5%	13.3%	18.4%
65-69 éves	27.4%	33.6%	37.0%	23.9%	14.6%
70 éves vagy idősebb	29.8%	34.8%	42.2%	13.2%	21.6%

4. táblázat, kerületi és negyedi szint (15 éves vagy idősebb népesség), 2022.

A Corvin- és a Palota-negyed előnye, illetve a Ganz- és a Magdolna-negyed hátránya minden egyes korcsoporton belül, önmagában is fennáll, azaz nem csupán a negyedek eltérő korösszetételének következménye. A 25-34 évesek körében például a Palota-negyedben 63,6%, a Magdolna-negyedben 42,4% a felsőfokú végzettségűek aránya (ez a 21,2 százalékpontos különbség gyakorlatilag megegyezik a negyedek közötti, korra nem kontrollált teljes szórási sávval (21,1 pp). A minta a 45-70 év közötti korcsoportokban még élesebb: itt a Ganz- és a Palota-negyed közötti különbség rendre 25-30 százalékpont. Ez azt jelzi, hogy a negyedek közötti egyenlőtlenség túlnyomórészt nem demográfiai (korösszetételi) eredetű, hanem az egyes korcsoportokon belül is fennálló különbségeket tükröz. Viszont a felsőfokú végzettségűek arányának csökkenése az idősebb korcsoportok felé jól mutatja azt a jól ismert kohort-hatást, amely a kerület egészének 2001-2022 közötti felzárkózása mögött áll: minden korosztály fiatalabb utód kohortja magasabb végzettséggel lép be a 15 éves vagy idősebb népességbe, és ez az időbeli, kerületi szintű trendet hajtja. A negyedek közötti térbeli különbséget viszont nem magyarázza.

Korstandardizált negyedi rangsor

A fenti korcsoportonkénti elemzés (4. táblázat) mellett a Módszertani megjegyzések fejezetben leírt közvetlen korstandardizálás egyetlen, korra kontrollált mutatót ad negyedenként, amely közvetlenül összevethető, és amely a kerület egészének korösszetételét veszi alapul standard népességként. A 5. táblázat a nyers és a korstandardizált felsőfokú végzettségi arányt, valamint mindkettő szerinti rangsort mutatja.

Negyed	Nyers felsőfok %	Korstandardizált felsőfok %	Eltérés (std-nyers)	Nyers rang	Standardizált rang
Palota negyed	46.8%	47.0%	+0.2pp	1.	1.
Tisztviselőtelep	40.6%	44.8%	+4.3pp	4.	2.
Százados negyed	44.2%	43.8%	-0.4pp	3.	3.
Corvin negyed	45.1%	43.4%	-1.6pp	2.	4.
Csarnok negyed	39.1%	38.6%	-0.5pp	5.	5.
Népszínház negyed	37.9%	37.5%	-0.4pp	6.	6.
Kerepesdűlő	34.4%	33.9%	-0.5pp	7.	7.
Losonci negyed	32.1%	32.0%	-0.1pp	8.	8.
Orczy negyed	28.1%	29.5%	+1.4pp	9.	9.
Magdolna negyed	26.8%	26.7%	-0.1pp	10.	10.
Ganz negyed	25.7%	25.4%	-0.3pp	11.	11.

5. táblázat, közvetlen korstandardizálás, standard népesség = 8. kerület korösszetétele. (A nemek szerinti összetétel hatását külön is ellenőriztük: a kor és nem együttes standardizálása negyedenként legfeljebb 0,6, jellemzően 0,1 százalékpont alatti további elmozdulást okoz a pusztán korra standardizált értékhez képest, ezért a nemi összetétel önálló bemutatásától eltekintünk.)

A korrekció a legtöbb negyednél kicsi, a Tisztviselőtelep esetében viszont kiugró és a rangsort is megváltoztatja: nyers mutatója (40,6%) a negyedi rangsorban csak a negyedik helyre volt elég, korra standardizálva viszont (44,8%) a második helyre lép, megelőzve a Corvin- és a Százados-negyedet is. Az ok nem az, hogy a Tisztviselőtelep népessége idősebb volna (átlagéletkora (39,8 év) éppen a kerület legfiatalabbjai közé tartozik) hanem az, hogy népessége aránytalanul nagy hányadban esik a 15-24 éves sávba (a kerületi átlag 15,8%-ával szemben 23,3%), ahol a felsőfokú végzettség mértani okokból is alacsony, hiszen ebben a korban a tanulmányok jó része még nem zárult le (15-19 évesek: 0%, 20-24 évesek: 10%). A 25 év feletti korcsoportokban ezzel szemben a Tisztviselőtelep felsőfokú aránya kifejezetten magas, 52-58% között mozog, vetekedve a kerület legjobb negyedeivel. A nyers, korra nem kontrollált mutató tehát azért mutatott alacsonyabb értéket, mert a fiatal, még tanuló népesség felülreprezentáltsága lefelé húzta az átlagot és nem azért, mert a felnőtt lakosság ténylegesen kevésbé volna képzett. A Corvin-negyednél ezzel szemben, ahol a fiatal felnőttek (25-34 évesek) aránya kiugróan magas, fordított irányú, valamivel kisebb hatás látszik (-1,6 pp, 2. helyről 4. helyre csúszik): a fiatal, jellemzően magasan képzett korcsoport felülsúlyozása felfelé torzítja a nyers rangsorban elfoglalt helyét. A rangsor két végén (Palota-negyed felül, Ganz- és Magdolna-negyed alul) a korrekció nagysága kicsi, vagyis ezeknél a negyedeknél a nyers mutató korra kontrollálva is megbízhatóan jelzi a valós helyzetet.

Foglalkoztatottság

A 15 éves vagy idősebb népesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása az 3. táblázatban található, kerületi, fővárosi és országos szinten összevetve. A népszámláláson mért kerületi munkanélküliségi szint a fővárosi és országos átlag fölött van, míg az ellátás részesülő inaktívaké kevesebb (18.5% a kerületben) a fővároshoz (24%) és az országos adathoz képest (27.6%).

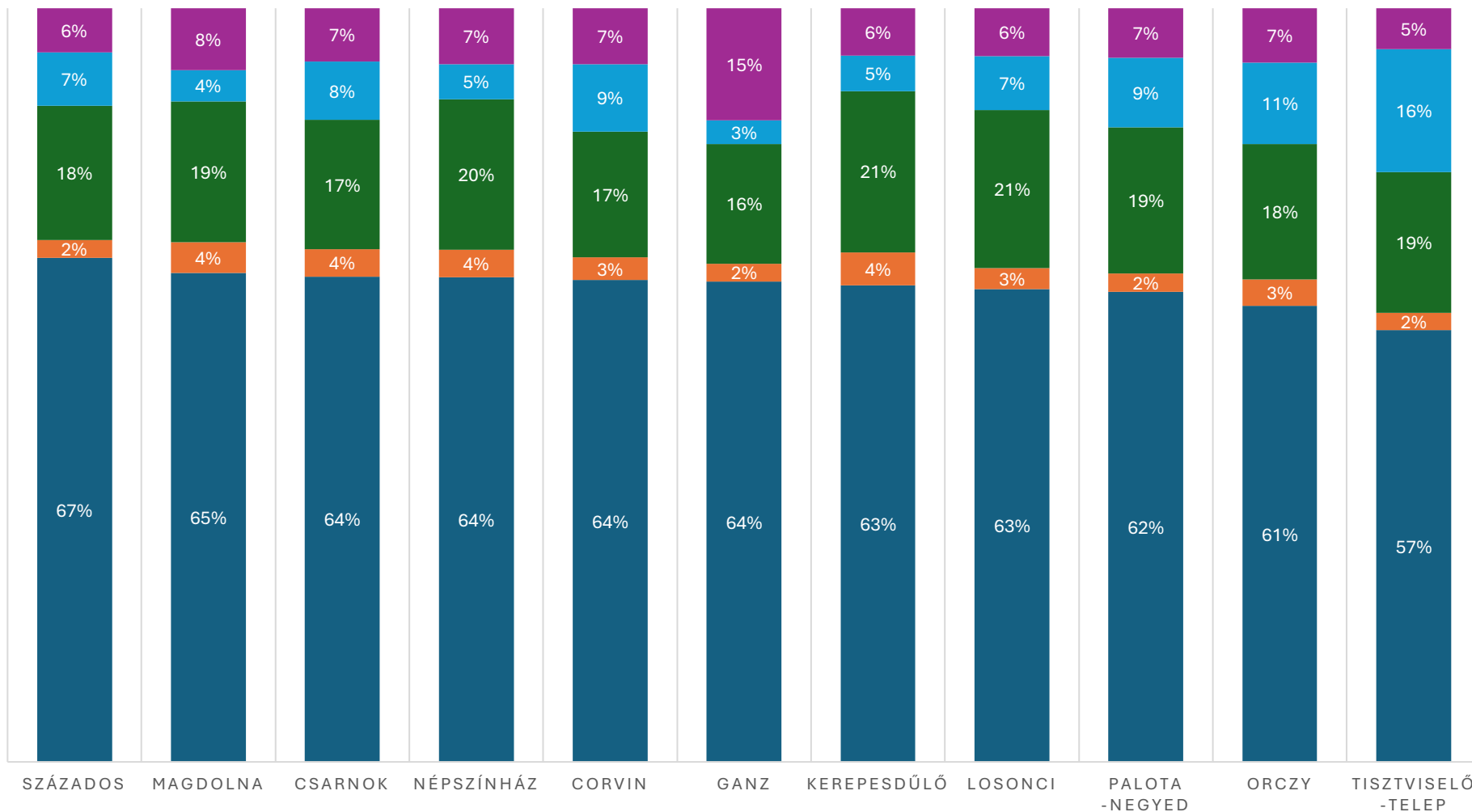
A 15 éves vagy idősebb népesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása negyedenként, 100%-ra halmazott oszlopdiagramon szerepel (9. ábra), öt kategóriával (foglalkoztatott; munkanélküli; ellátásban részesülő inaktív; eltartott nappali tagozatos tanuló; egyéb eltartott). A foglalkoztatottak aránya a negyedek többségében 61-67% között mozog, a legmagasabb a Százados negyedben (67%), a legalacsonyabb a Tisztviselőtelepen (57%). Ez utóbbiban viszont kiemelkedő a nappali tagozatos tanulók aránya (16%). A bevallott munkanélküliség minden negyedben 2 és 4% között mozog. A Csarnok-, Magdolna-, Népszínház-negyed és Kerepesdűlő esetében 4%, A Palota-, Ganz-, és Százados negyedben 2%. Az ellátásban részesülő inaktívak aránya 16-21%, az egyéb eltartottaké pedig egyes negyedekben (például a Ganz-negyedben, 15%) számottevő.

	8. kerület	Budapest	Magyarország
foglalkoztatott	63.3%	61.9%	57.5%
munkanélküli	3.2%	2.5%	2.9%
ellátásban részesülő inaktív	18.5%	24.0%	27.6%
eltartott, nappali tagozatos tanuló	7.7%	5.8%	5.7%
eltartott, egyéb	7.2%	5.8%	6.3%

6. táblázat

FOGLALKOZTATOTTSÁG - 8. KERÜLET NEGYEDEI - 2022

■ foglalkoztatott ■ munkanélküli ■ ellátásban részesülő inaktív ■ eltartott, nappali tagozatos tanuló ■ eltartott, egyéb

9. ábra, 15 éves vagy idősebb népesség

Korstandardizált gazdasági aktivitás negyedenként

A Módszertani megjegyzések fejezetben leírt módszerrel nemcsak a munkanélküliségi ráta, hanem a gazdasági aktivitás mind az öt kategóriája (foglalkoztatott, munkanélküli, ellátásban részesülő inaktív, eltartott nappali tagozatos tanuló, eltartott egyéb) korstandardizálható negyedi szinten. A 7. táblázat a korstandardizálás hatását (korstandardizált mínusz nyers arány, százalékpontban) mutatja mind az öt kategóriára, minden negyedre.

Negyed	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Ellátásban részesülő inaktív	Eltartott, nappali tanuló	Eltartott, egyéb
Corvin negyed	-1.6pp	0.0pp	+2.4pp	-0.6pp	-0.1pp
Csarnok negyed	-1.0pp	-0.1pp	+1.4pp	-0.3pp	0.0pp
Ganz negyed	-1.7pp	0.0pp	+2.0pp	+0.4pp	-0.8pp
Kerepesdűlő	+1.5pp	+0.1pp	-2.1pp	+0.4pp	0.0pp
Losonci negyed	+1.8pp	+0.1pp	-2.4pp	+0.3pp	+0.2pp
Magdolna negyed	-0.9pp	0.0pp	+0.7pp	+0.4pp	-0.2pp
Népszínház negyed	+0.3pp	+0.1pp	-1.1pp	+0.6pp	+0.1pp
Orczy negyed	+0.6pp	-0.1pp	+1.0pp	-1.6pp	0.0pp
Palota negyed	+2.3pp	0.0pp	-2.0pp	-0.5pp	+0.2pp
Százados negyed	-1.0pp	+0.1pp	0.0pp	+0.9pp	0.0pp
Tisztviselőtelep	+5.1pp	+0.3pp	-3.1pp	-2.2pp	+0.1pp

7. táblázat — korstandardizálás hatása (korstandardizált – nyers, pp) minden gazdasági aktivitás kategóriára

A munkanélküliségi rátánál a korstandardizálás gyakorlatilag semmit nem változtat, jelezve, hogy a negyedek közötti munkanélküliségi különbségek korfüggetlenek. A másik négy kategóriában viszont, elsősorban a Tisztviselőtelep esetében, jóval nagyobb a korrekció, és

ez ténylegesen a negyed sajátos, két végén kiszélesedő (bimodális) korstruktúrájából fakad: a Tisztviselőtelepen a kerületi átlagnál egyszerre nagyobb arányban élnek 15-24 évesek és 65 év felettek, a 25-44 éves, tipikusan foglalkoztatott korosztály viszont alulreprezentált (lásd a Kor fejezetet és a fenti korösszetételi táblázatot).

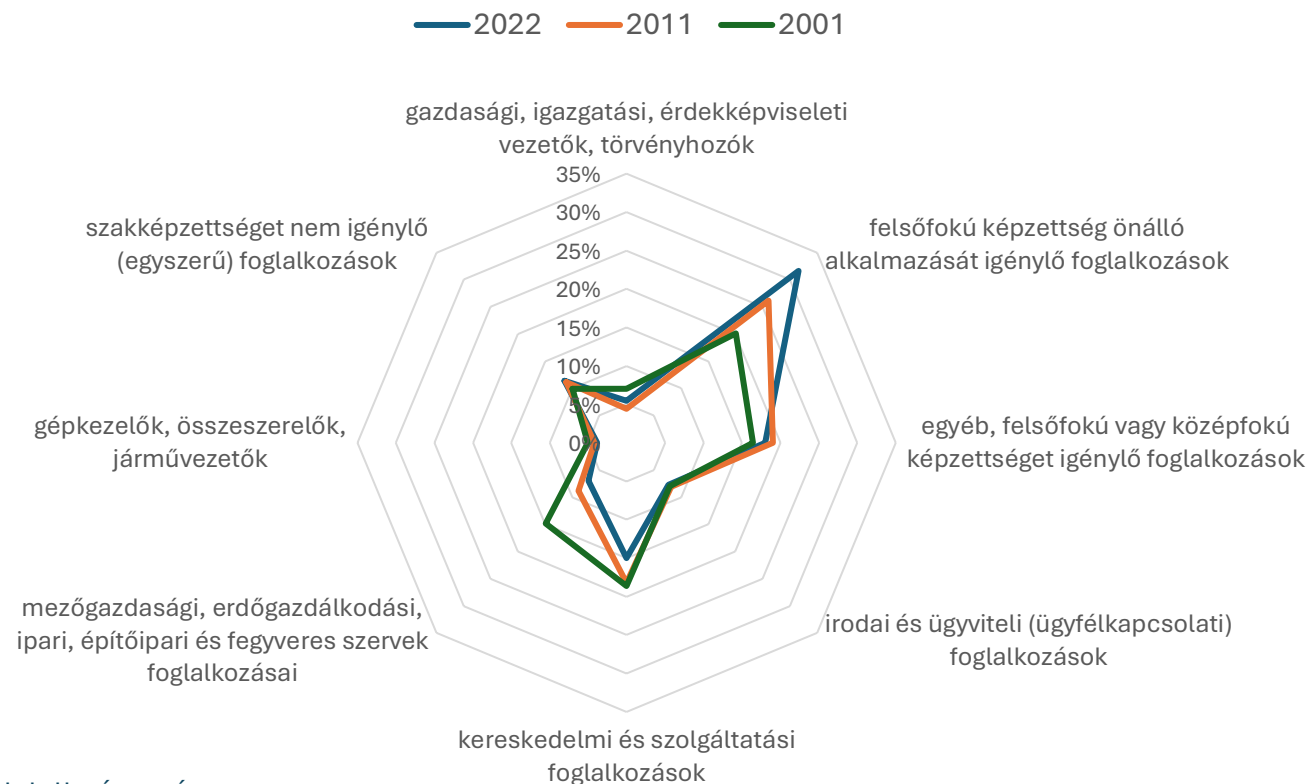
Ez a kettős torzítás önmagában, számokban is kimutatható. A foglalkoztatottsági arány (a 15 éves vagy idősebb népesség hányada foglalkoztatott) a Tisztviselőtelepen nyersen csak 61,8% (a legalacsonyabb a kerületben), korra standardizálva viszont 66,9%-ra emelkedik, ami már a kerület legjobbjai közé emeli. A háttérben a fiatal, még tanuló népesség felülreprezentáltsága áll: az eltartott, nappali tagozatos tanulók aránya a Tisztviselőtelepen nyersen 10,6%, a legmagasabb a kerületben, miközben a korstandardizálás ezt is jelentősen (-2,2 pp) csökkenti, alátámasztva, hogy ez a magas arány elsősorban a fiatal korosztály felülreprezentáltságából, nem pedig valamiféle sajátos, korfüggetlen tanulói mintázatból ered.

Az ellátásban részesülő inaktívak (jellemzően nyugdíjasok, rokkantsági ellátásban részesülők) aránya a Tisztviselőtelepen a nyers adat szerint viszonylag magas (20,3%), ami első pillantásra a magas időskorú-arányból következne. A korcsoportonkénti bontás azonban azt mutatja, hogy a Tisztviselőtelep időskorú lakói minden egyes korcsoportban alacsonyabb arányban részesülnek ilyen ellátásban, mint a kerületi átlag (például a 65-69 éveseknél 62,6% a kerületi 71,5%-kal szemben, a 70 év felettieknél 82,7% a kerületi 88,7%-kal szemben). Korra standardizálva a mutató 17,2%-ra csökken, a kerület egyik legkedvezőbb értékére. Fordított irányú, kisebb mértékű hatás látszik a Corvin- és a Ganz-negyednél (+2,4, illetve +2,0 pp): itt a fiatal népesség felülreprezentáltsága a nyers mutatót lefelé, a valósnál kedvezőbbnek tünteti fel.

Foglalkozási főcsoportok

A 15 éves vagy idősebb foglalkoztatottak foglalkozási főcsoportok szerinti megoszlása radardiagramon (10. ábra), három cenzusra vetítve jelenik meg. A KSH nyolc főcsoportot különít el: a vezetői, a felsőfokú képzettséget igénylő, az egyéb szellemi, az irodai, a kereskedelmi-szolgáltatási, az ipari-építőipari-mezőgazdasági, a gépkezelői és a szakképzettséget nem igénylő foglalkozásokat. A 2022-es kontúr a felsőfokú képzettséget igénylő és a kereskedelmi-szolgáltatási foglalkozások felé nyúlik a legmesszebbre, míg a 2001-es felvételnél az ipari, építőipari jellegű foglalkozások súlya volt nagyobb.

FOGLALKOZÁSI FŐCSPORT - 8. KERÜLET

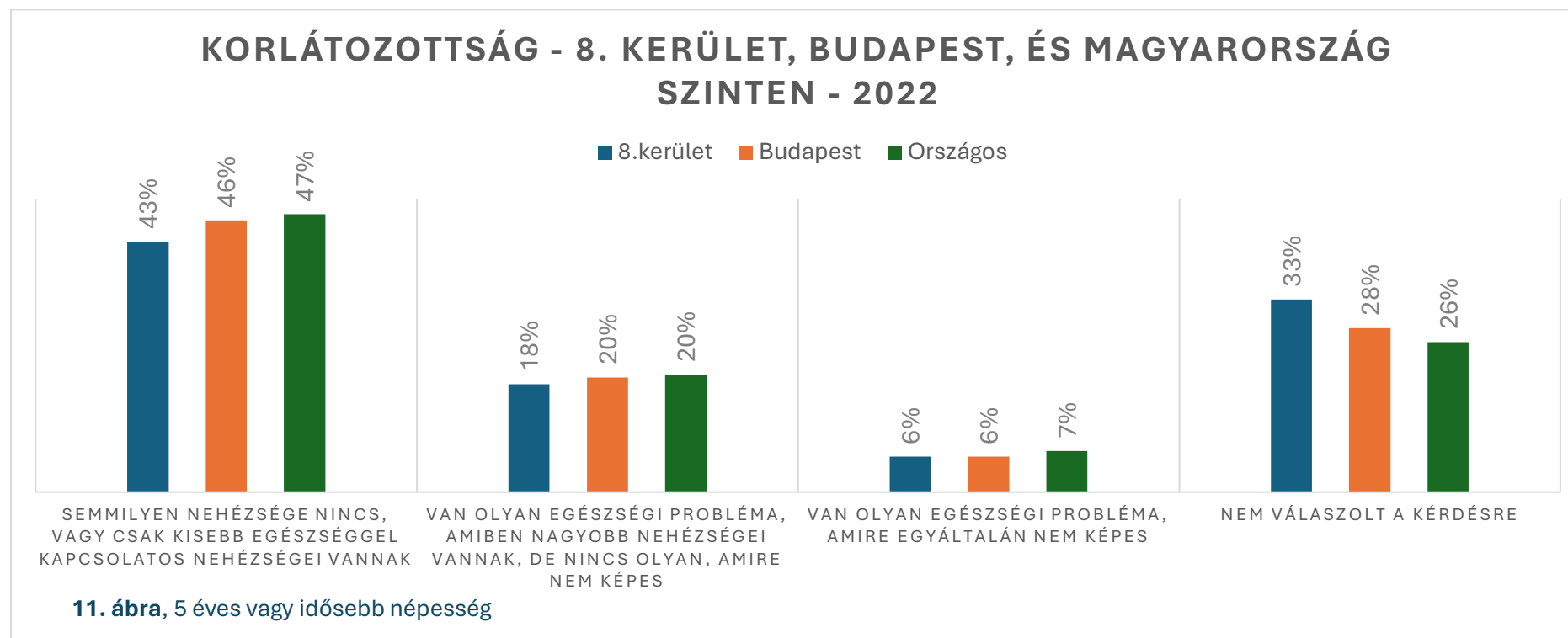

10. ábra, foglalkoztatott népesség

Egészségügyi állapot

A mindennapi tevékenységek korlátozottsága a kerület, Budapest és az országos szint összevetésében szerepel (11. ábra), négy kategóriával (nincs vagy csak kisebb nehézség; nagyobb nehézség, de nem teljes korlátozottság; olyan probléma, amire egyáltalán nem képes; nem válaszolt). Józsefvárosban azok aránya, akiknek nincs vagy csak kisebb nehézségük van, 43%, ami a fővárosi (46%) és az

országos (47%) érték alatt marad; ezzel párhuzamosan a kerületben kiemelkedően magas a kérdésre nem válaszolók aránya (33%, szemben a budapesti 28%-kal és az országos 26%-kal). A nagyarányú nemválaszolás önmagában is figyelmet érdemlő jelenség, és óvatos értelmezést kíván, mert érdemben torzíthatja a korlátozottság tényleges szintjének megítélését; emiatt a kerületi és a magasabb szintű értékek közvetlen összevetése korlátozott.

Korstandardizált egészségi állapot negyedenként

Az egészségi állapot a korlátozottsági kérdések közül az egyik legerősebben korfüggő mutató. Idősebb népesség esetén magától értetődően magasabb a korlátozottak aránya, függetlenül a negyed egyéb jellemzőitől. A 8. táblázat a „nincs vagy csak kisebb

nehézsége van” kategória arányát mutatja korstandardizálva, a Módszertani megjegyzések fejezetben leírt módszerrel, a nem válaszolók kizárásával.

Negyed	Nyers arány	Korstandardizált arány	Eltérés (std-nyers)
Százados negyed	68.1%	67.3%	-0.8pp
Corvin negyed	67.1%	66.4%	-0.7pp
Tisztviselőtelep	66.2%	66.4%	+0.2pp
Palota negyed	64.0%	65.5%	+1.5pp
Csarnok negyed	64.5%	63.6%	-0.9pp
Losonci negyed	62.7%	64.0%	+1.3pp
Népszínház negyed	62.3%	63.5%	+1.1pp
Orczy negyed	62.3%	61.3%	-1.1pp
Magdolna negyed	60.4%	59.9%	-0.4pp
Kerepesdűlő	58.2%	60.5%	+2.4pp
Ganz negyed	57.6%	59.6%	+2.0pp

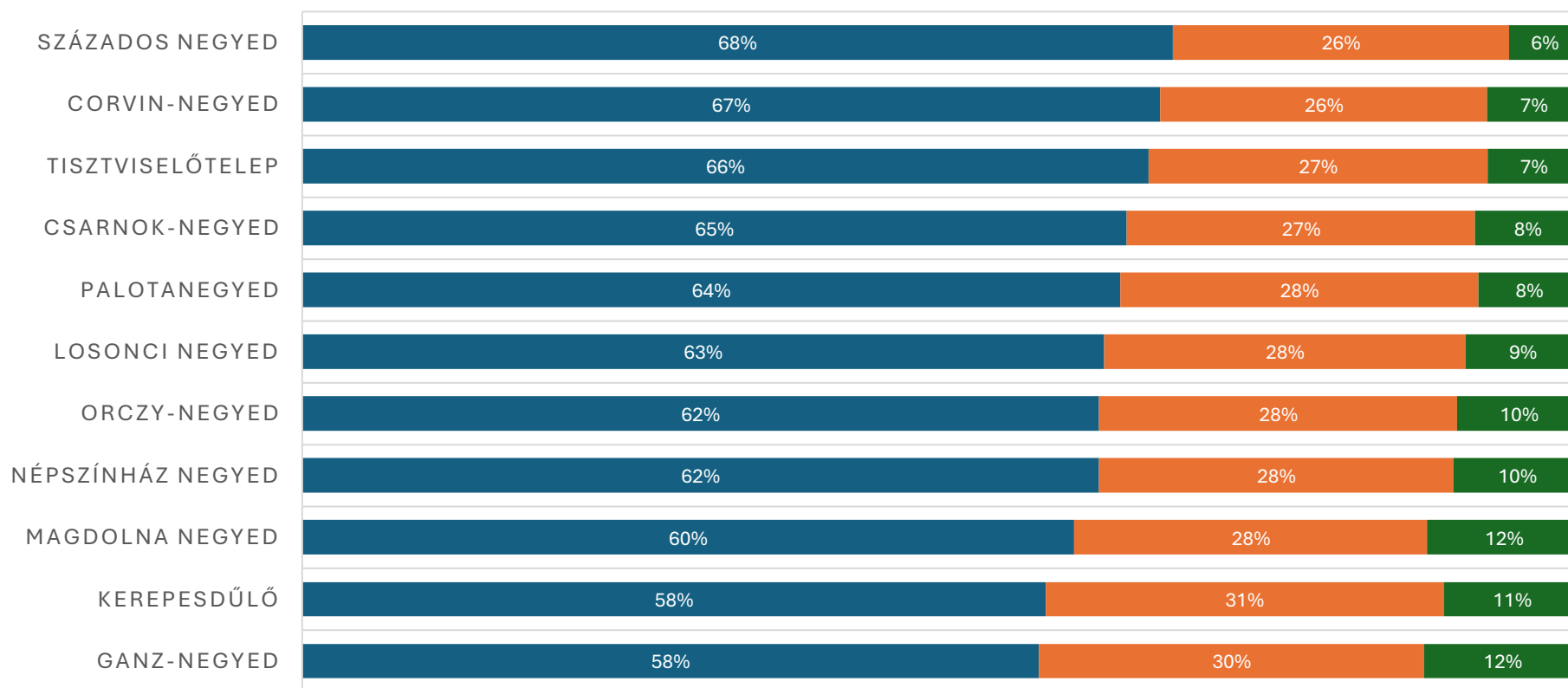
8. táblázat, közvetlen korstandardizálás, a nem válaszolók kizárásával

A rangsor korstandardizálás után is lényegében változatlan: a Ganz-negyed és a Kerepesdűlő maradnak a legkedvezőtlenebb helyzetben, a Százados- és a Corvin-negyed a legkedvezőbbben. A korrekció mértéke ugyanakkor a Ganz-negyedben (+2,0 pp) és a Kerepesdűlőn (+2,4 pp) a legnagyobb a vizsgált tizenegy negyed közül, mivel mindkettő idősebb korösszetételű negyed (lásd a Kor fejezetet), így nyers mutatójuk némileg alulértékelt a tényleges, korra kontrollált egészségi helyzetüket. A korrekció ezzel együtt nem elég nagy ahhoz, hogy megváltoztassa a negyedek sorrendjét: a Ganz-negyed és a Kerepesdűlő korstandardizálva is a kerület két legkedvezőtlenebb egészségi mutatójú negyede marad.

A 12. ábrán a legkedvezőbb egészségi helyzet a Százados negyedben (68%) és a Corvin-negyedben (67%) jellemző, ahol a legmagasabb a korlátozottság nélküliek aránya, és a legalacsonyabb a súlyosan korlátozottak aránya (6-7%). A legkedvezőtlenebb helyzetben a Ganz-negyed és a Kerepesdűlő van, ahol mindössze 58% a korlátozottság nélküliek aránya. A súlyos korlátozottság (zöld, „egyáltalán nem képes”) a Ganz-negyedben és a Magdolna negyedben a legmagasabb, 12%-kal. A középső kategória: „nagyobb nehézségei vannak, de nincs olyan, amire nem képes” aránya 26% és 31% között mozog. A legmagasabb a Kerepesdűlőben (31%) és a Ganz-negyedben (30%), a legalacsonyabb pedig a Százados negyedben és a Corvin-negyedben (egyenként 26%).

KORLÁTOZOTTSÁG - 8. KERÜLET NEGYEDEI - 2022

- semmilyen nehézsége nincs, vagy csak kisebb egészséggel kapcsolatos nehézségei vannak
- van olyan egészségi probléma, amiben nagyobb nehézségei vannak, de nincs olyan, amire nem képes
- van olyan egészségi probléma, amire egyáltalán nem képes

12. ábra, 5 éves vagy idősebb népesség

Akik nem válaszoltak a kérdésre, a fenti ábrából kihagyásra kerültek. A százalékok így újra lettek számítva az összehasonlítás érdekében.

Roma népesség

A népszámlálási önbevallás ismertén alábecsüli a roma népesség tényleges létszámát: a kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője szerint mintegy 20 000 fő roma él Józsefvárosban, szemben a 2011-es népszámlálás 3050 fő (a kérdésre válaszolók kevesebb mint 5%-a), illetve a 2022-es census mindössze 1654 fő, „az összes kérdés alapján” számított adatával (lásd fent). Az önkormányzat 2023-2028-as roma programja szerint⁶, ha a becslés és a népszámlálási önbevallás közötti, országosan mért eltérés mértéke Józsefvárosban is érvényes, a roma lakosság aránya a kerületben 12-14% lehet, nem a 2,4% (2022), amit a nyers népszámlálási adat mutat.

Egy KSH-tanulmány⁷ számai szerint országosan a 2011-es önbevallásos népszámlálás (3,10%) és a 2010-13-as, önkormányzati szakértői becslésen alapuló Debreceni Egyetem (DE) felmérése (8,82%) között 2,85-szörös a szorzó. Ez adja a kerület 12-14%-os becslését. A tanulmány szerint viszont Budapestre nézve ez a szorzó jóval nagyobb: 1,17% (népszámlálás) 6,96% (DE-felmérés), azaz majdnem 6-szoros, nem 2,85-szörös. Ha ezt a budapesti (nem az országos) arányt alkalmaznánk, jóval magasabb, akár 25-28%-os becslést is kaphatnánk. Ugyanakkor a szerzők maguk is külön kiemelik, hogy Budapest adatai a legbizonytalanabbak az egész adatsorban, tehát a budapesti szorzó pont a legkevésbé megbízható elem ebben a forrásban, miközben egyben a legnagyobb szorzót is adja.

A bázisév számít. A kerületi dokumentum a 2011-es (3050 fő, 4,0%-os) népszámlálási adatra épít. Ha ugyanezt a logikát a 2022-es (1654 fő, 2,4%-os) adatra alkalmazzuk, az implikált „valós” arány kb. 6,8%. Mivel nem tudjuk, hogy a két census közötti csökkenés tényleges elvándorlást, vagy csak az önbevallási mintázat változását tükrözi, a becslés erősen érzékeny arra, melyik évet választjuk kiindulópontnak.

⁶ Józsefvárosi Önkormányzat (2023): Egyenlőség és társadalmi igazságosság program Józsefváros roma lakosságáért 2023-2028. <https://jozsefvaros.hu/downloads/2023/11/egyenloseg-es-tarsadalmi-igazsagossag-program-jozsefvaros-roma-lakossagaert-2023-2028-pdf.pdf?ver=20231128084416>

⁷ Péntes, Tátrai, Pásztor (2018): A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben. Elérhető: https://www.ksh.hu/statszemle_archive/terstat/2018/2018_01/ts580101.pdf

Fogalmi különbség is van a mérőszámok között, nemcsak mérési hiba: az önbevallás identitást mér, a szakértői/önkormányzati becslés külső megítélést, melyek különböző társadalmi következményekkel járnak.

Létszám

Így a népszámlálási adatokat önmagukban nem érdemes értelmezni, a következőkben kizárólag a dokumentáció miatt lesznek közölve. A roma nemzetiséghez tartozó népesség száma a népszámlálások alapján a kerületben 2001-ben 2771 fő (a teljes népesség 3,4%-a), 2011-ben 3050 fő (4,0%) volt, 2022-re pedig 1654 fő (2,4%) vallotta magát romának.

Területi elhelyezkedés

A magát romának valló népesség 2022-ben koncentráltan, elsősorban a Magdolna- és az Orczy-negyedben él (9. táblázat). A Magdolna-negyedben 526 fő (a negyed népességének 5,1%-a), az Orczy-negyedben 282 fő (3,1%) tartozik ide, ezt követi a Csarnok-negyed (251 fő, 2,5%) és a Ganz-negyed (35 fő, 2,4%). A legalacsonyabb arány a Százados-negyedben (22 fő, 0,6%) és a Tisztviselőtelepen (18 fő, 0,8%) mérhető. Ez a területi mintázat nagyrészt egybevág az iskolázottsági és egészségi mutatók alapján már azonosított két pólussal: a Magdolna- és a Ganz-negyed a kerület legkedvezőtlenebb mutatóival rendelkező negyedei (lásd az Iskolai végzettség és az Egészségügyi állapot fejezetet), és éppen ezekben magasabb a roma nemzetiséghez tartozók aránya is.

Negyed	Roma nemzetiségű, fő (2022)	A negyed népességének %-a
Magdolna negyed	526	5.1%
Orczy negyed	282	3.1%
Csarnok negyed	251	2.5%
Ganz negyed	35	2.4%
Kerepesdűlő	15	1.9%

Corvin negyed	155	1.8%
Losonci negyed	140	1.8%
Népszínház negyed	110	1.7%
Tisztviselőtelep	18	0.8%
Palota negyed	100	1.0%
Százados negyed	22	0.6%

9. táblázat

Korösszetétel

A roma nemzetiséghez tartozó kerületi népesség korstruktúrája érdemben fiatalabb, mint a kerület egészéé (10. táblázat). A 0-14 évesek aránya 15,3%, szemben a kerület egészére jellemző, ennél alacsonyabb hasonló mutatóval; a 65 évesnél idősebbek aránya ezzel szemben mindössze 6,9%, jóval a kerületi átlag alatt. A roma nemzetiséghez tartozó népesség tehát fiatalabb korfájú, mint Józsefváros lakossága általában, ami az iskoláztatási, bölcsődei-óvodai és családtámogatási szolgáltatások tervezése szempontjából releváns.

Korcsoport	Fő
0-14 éves	253
15-24 éves	258
25-34 éves	282
35-44 éves	289
45-54 éves	280
55-64 éves	178
65+ éves	114

10. táblázat

Iskolai végzettség és gazdasági aktivitás

A roma nemzetiséghez tartozó, teljes (minden korú) kerületi népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerinti megoszlása (11. táblázat): 18,9%-nak nincs befejezett általános iskolai végzettsége, 39,1%-nak általános iskolai a legmagasabb végzettsége, 16,9%-a rendelkezik érettségit nem adó szakmai végzettséggel, 18,4%-a érettségivel, és 6,8%-a felsőfokú oklevéllel. Mivel ez a megoszlás (a kerületi átlagtól eltérően) a teljes népességre (gyermekkel együtt) vonatkozik, nem a 15 éves vagy idősebbekre, a korábbi fejezetekben szereplő kerületi és negyedi arányokkal csak fenntartással vethető össze; a felsőfokú végzettségűek alacsony aránya (6,8%) azonban minden más negyedhez képest is jelentősen elmarad a legkedvezőtlenebb helyzetű negyedek (Ganz: 26%, Magdolna: 27%) mutatójától is.

A 12. táblázat szerint, a gazdasági aktivitás szerint a roma nemzetiséghez tartozó kerületi népesség 55,4%-a foglalkoztatott, 4,3%-a munkanélküli, 11,1%-a ellátásban részesülő inaktív, 14,3%-a nappali tagozatos tanuló, 14,9%-a egyéb eltartott. A bevallott munkanélküliségi arány (4,3%) valamivel meghaladja a kerületi átlagot (3,2%), az ellátásban részesülő inaktívak aránya (11,1%) ugyanakkor alacsonyabb a kerületi átlagnál (18,5%), ez utóbbi mögött feltehetően a fiatalabb korösszetétel áll, hiszen az inaktív ellátásban részesülők jelentős része nyugdíjas.

Iskolai végzettség, teljes (minden korú) roma nemzetiségű népesség, kerület		
Végzettség	Fő	%
Ált. isk. 8. évf. alatt	312	18.9%
Ált. isk. 8. évfolyam	646	39.1%
Középfok, érettségi nélkül	279	16.9%
Érettségi	304	18.4%
Felsőfok	113	6.8%

11. táblázat

Gazdasági aktivitás, teljes népesség, kerület		
Kategória	Fő	%
Foglalkoztatott	916	55.4%
Munkanélküli	71	4.3%
Ellátásban részesülő inaktív	183	11.1%
Eltartott, nappali tagozatos	237	14.3%
Eltartott, egyéb	247	14.9%

12. táblázat

Egészségi állapot

A korlátozottság szerinti megoszlás: 52,6%-nak nincs vagy csak kisebb egészségügyi nehézsége van, 21,3%-nak nagyobb nehézsége van, 11,2%-a olyan problémával él, amire egyáltalán nem képes, 4,5%-a 5 évesnél fiatalabb (akikre a kérdés nem vonatkozik), 10,3%-a nem válaszolt. A súlyos korlátozottsággal élők aránya (11,2%) magasabb a kerületi átlagnál (6,0%), és megközelíti a legkedvezőtlenebb helyzetű negyedek (Ganz-, Magdolna-negyed: 12%) szintjét.

Lakáshasználati jogcím

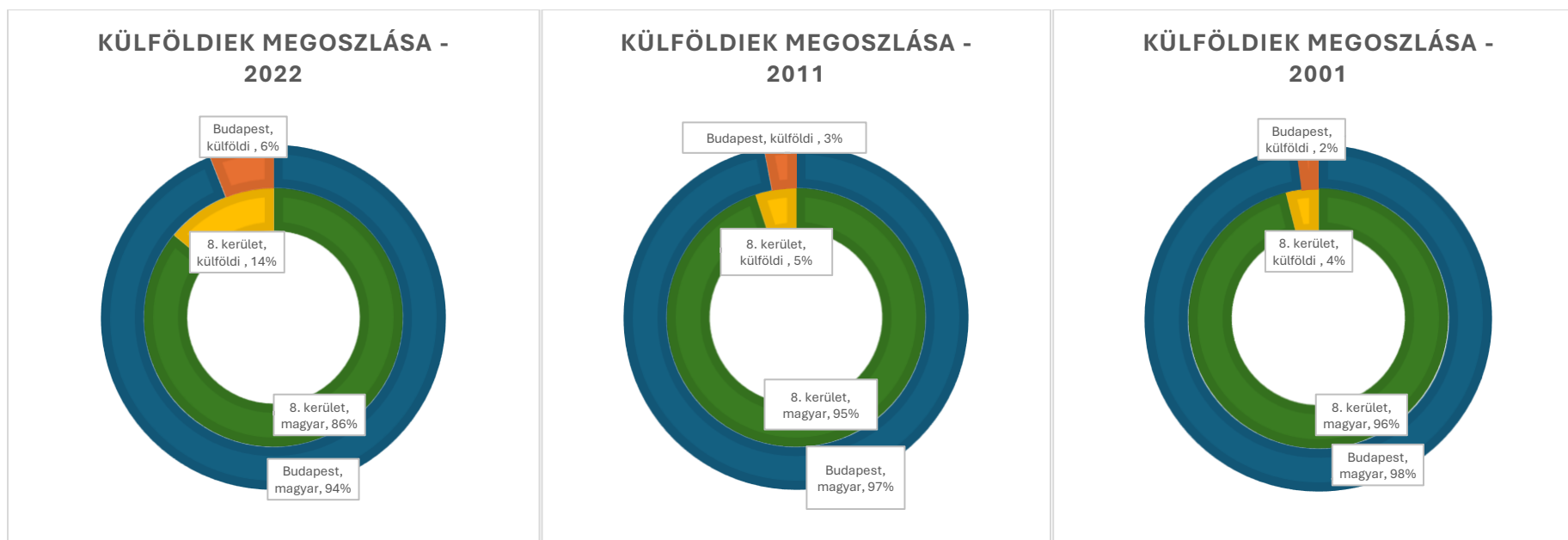
A lakáshasználati jogcím szerinti megoszlás mutatja a legnagyobb eltérést a kerületi átlagtól (13. táblázat), és egyben a legközvetlenebb önkormányzati vonatkozású mutató. A roma nemzetiséghez tartozó népesség 30,5%-a tulajdonos, 26,9%-a magántulajdonú lakás bérlője, 33,9%-a önkormányzati tulajdonú lakás bérlője, 0,6%-a más tulajdonú lakás bérlője, 3,4%-a más jogcímen lakik a lakásban, 4,6%-a intézeti lakó vagy fedél nélküli hajléktalan. Összehasonlításképp, a kerület egészében a tulajdonosok aránya 60%, az önkormányzati bérlőké 11% (lásd a Lakhatás fejezetet). A roma nemzetiséghez tartozó népesség tehát az önkormányzati bérlakás-állományban közel háromszor akkora arányban van jelen, mint amekkora a kerületi lakosságon belüli aránya, a tulajdonosok között pedig jelentősen alulreprezentált. Az intézeti lakók és hajléktalanok közötti arányuk (4,6%) szintén többszöröse a kerületi átlagnak.

Lakáshasználati jogcím	Roma nemzetiségű, %	Kerület egésze, %
Tulajdonos	30.5%	60%
Magántulajdonú lakás bérlője	26.9%	19%
Önkormányzati tulajdonú lakás bérlője	33.9%	11%
Más tulajdonú lakás bérlője	0.6%	2%
Más jogcímen	3.4%	3%
Intézeti lakó / hajléktalan	4.6%	5%

13. táblázat

Külföldiek

A 13. ábrán a csak külföldi állampolgársággal rendelkezők arányát három gyűrűpáros diagram mutatja 2001-re, 2011-re és 2022-re, a kerület és a főváros összevetésében (a két gyűrű a kerületi, illetve a budapesti megoszlást jeleníti meg). A külföldiek aránya minden időpontban emelkedik, és a kerületben végig magasabb, mint Budapesten: 2022-ben a kerületi gyűrűn 14%, a fővárosin 6%, szemben a 2011-es (5%, illetve 3%) és a 2001-es (4%, illetve 2%) értékekkel. Józsefváros tehát a budapesti átlagnál érzékelhetően nagyobb és gyorsabban növekvő külföldi jelenléttel.

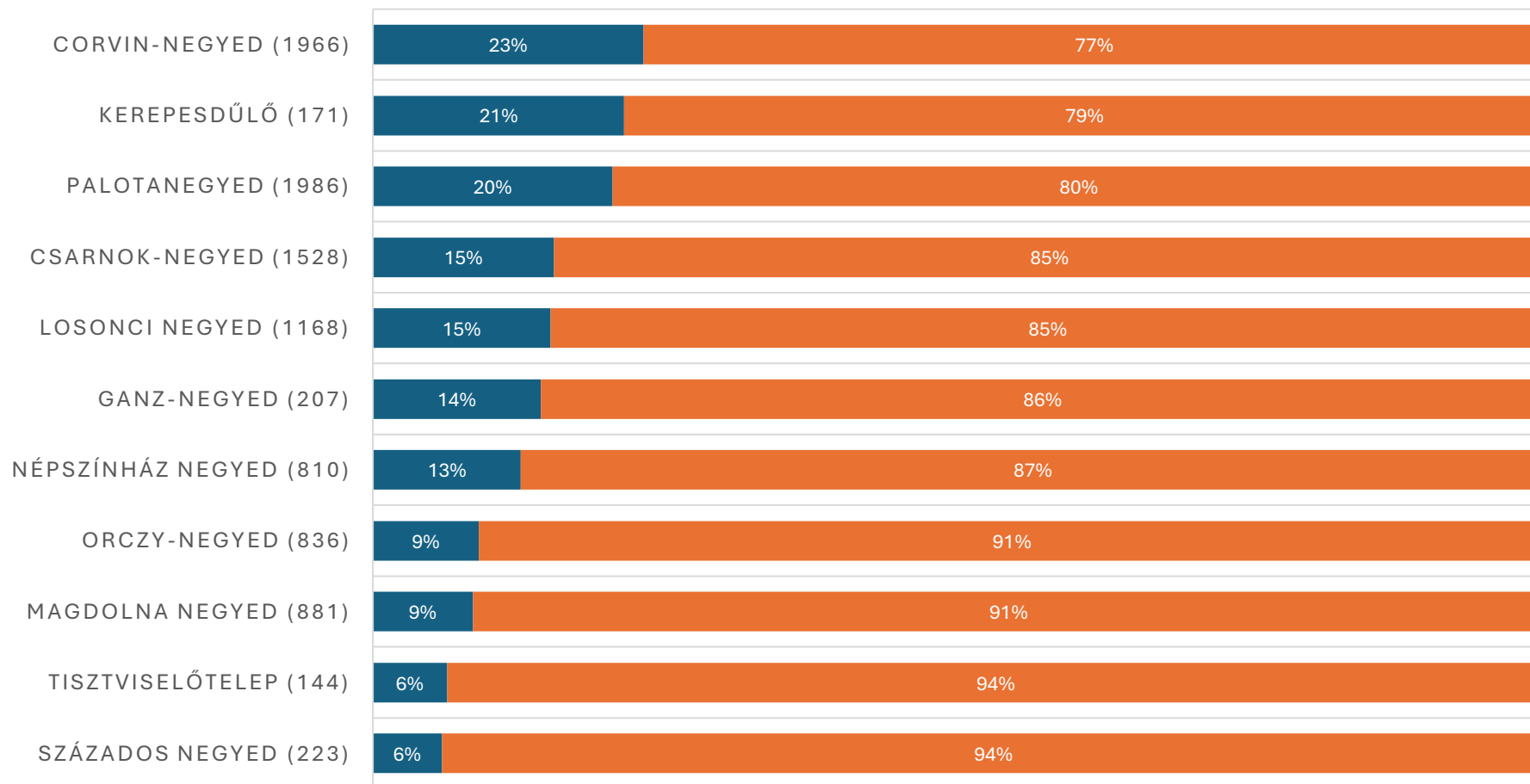
13. ábra, teljes népesség

A külföldi állampolgárok negyedenkénti aránya szerint a külföldi jelenlét határozottan koncentrálódik (14. ábra): a legmagasabb a Corvin-negyedben (23%), a Kerepesdűlőn (21%) és a Palotanegyedben (20%), jelentős a Csarnok- és a Losonci negyedben (15-15%) és a Ganz-negyedben (14%) is, míg a Százados negyedben és a Tisztviselőtelepen a legalacsonyabb (6-6%).

KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁROK MEGOSZTLÁSA - 8.KERÜLET NEGYEDEI -2022

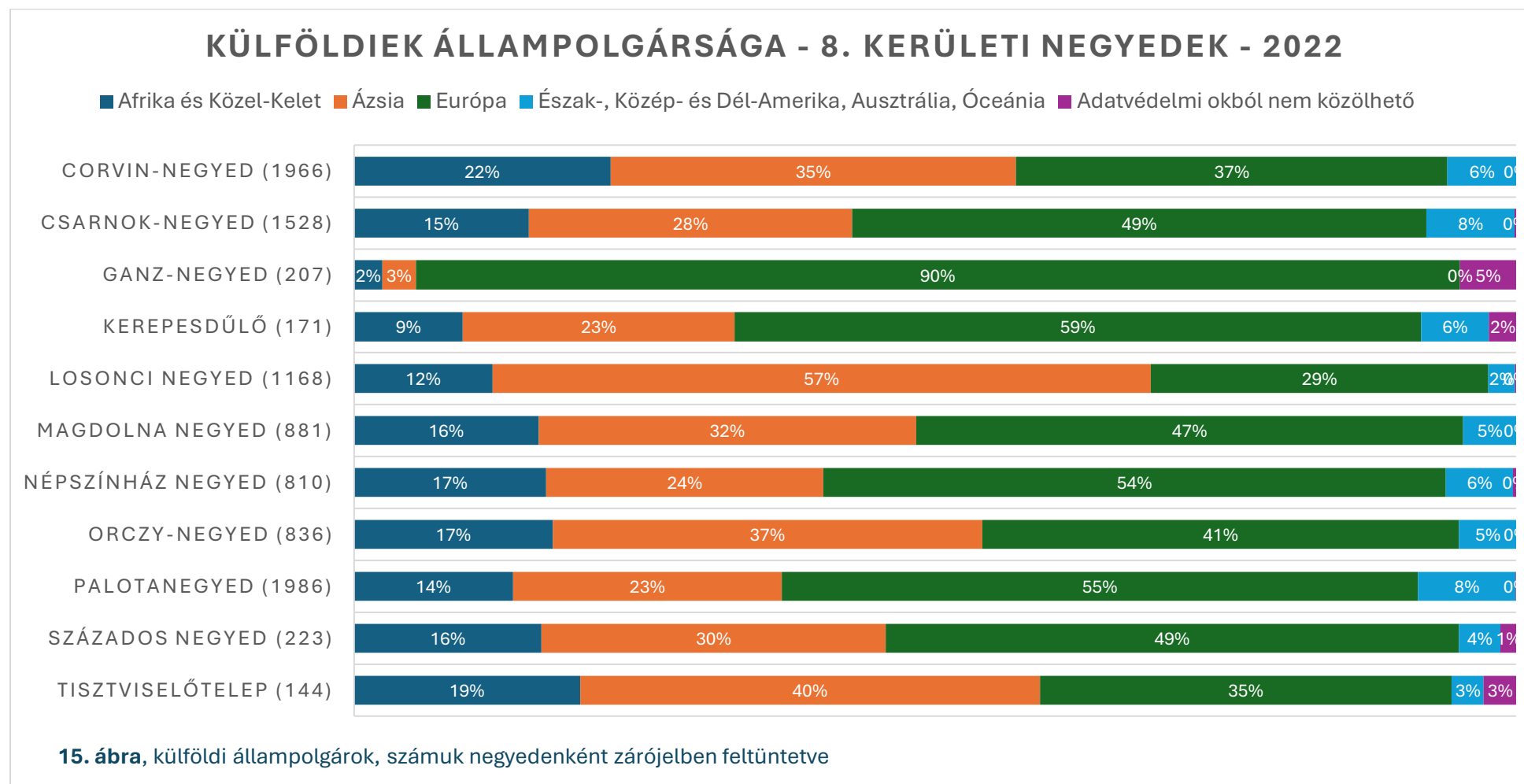
■ külföldi állampolgár (csak külföldi állampolgársága van vagy hontalan)

■ magyar állampolgársága van

14. ábra, teljes népesség

A 15. ábrán külföldi állampolgárok származási régió szerinti megoszlása negyedenként eltérő szerkezetet mutat (Afrika és Közel-Kelet; Ázsia; Európa; Amerika, Ausztrália és Óceánia), azonban több negyedben az adat kis elemszám miatt adatvédelmi okból nem közölhető, így a kép itt szükségszerűen részleges. Az ábra ezért inkább a származási sokféleség tényét dokumentálja, semmint annak pontos arányait; a részletesebb regionális elemzéshez összevont kategóriák használata indokolt.

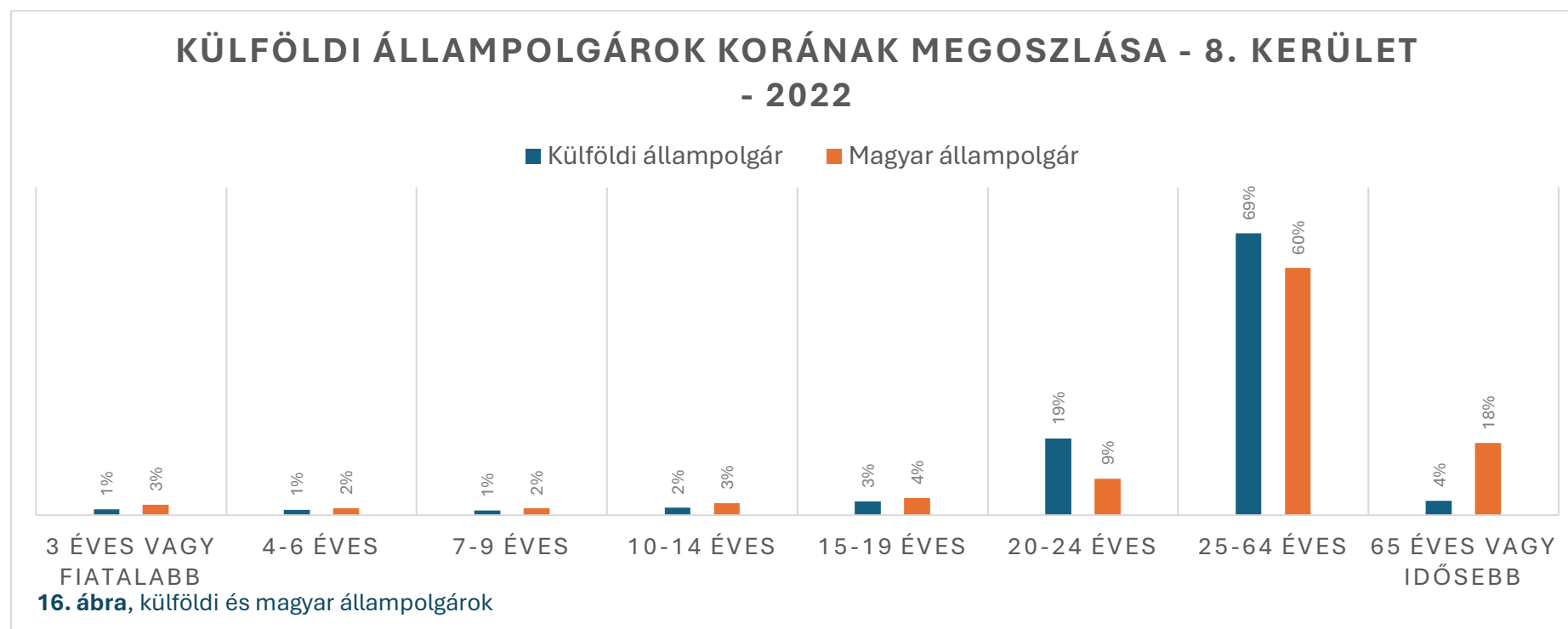
Legnagyobb nemzetek és térségek (kerületi szint)

A KSH az állampolgárság szerinti bontást országonként, illetve (a kisebb létszámú csoportok esetén) összevont térségenként közli; ez utóbbiak néhány esetben egyetlen nagy súlyú országot takarnak (Kína, Ukrajna, Oroszország), máskor több országot összevonva mutatnak. A kerületi szintű, nagyság szerint rendezett bontás (21. táblázat) szerint a csak külföldi állampolgársággal rendelkező kerületi lakosok mintegy 9900 fős állományából a legnagyobb egyedi csoportot Kína (1102 fő, az összes külföldi 11,1%-a) és Ukrajna (1056 fő, 10,6%) adja, ezeket követi az Észak-Afrikát és a Közel-Keletet összevonó térség (1141 fő, 11,5%, elsősorban Törökországból, Iránból, Szíriából és Izraelből érkezők), valamint a szomszédos, jelentős magyar ajkú népességgel rendelkező országok (Románia, Szlovákia, Szerbia) csoportja (911 fő, 9,2%). A Nyugat-Európából (Ausztria, Belgium, Franciaország, Hollandia, Németország) érkezők aránya 7,9%.

Ország / térség	Fő (2022, kerület)	Az összes külföldi %-a
Észak-Afrika és Közel-Kelet	1141	11.5%
Kína	1102	11.1%
Ukrajna	1056	10.6%
Szomszédos, részben magyar ajkú országok (RO, SK, RS)	911	9.2%
Nyugat-Európa (AT, BE, FR, NL, DE)	783	7.9%
Egyéb ázsiai országok	649	6.5%
Délkelet-Ázsia	528	5.3%
Dél-Európa (GR, IT, ES)	524	5.3%
Kelet-Ázsia (KR, MN, JP)	469	4.7%
Dél-Ázsia (IN, PK)	450	4.5%

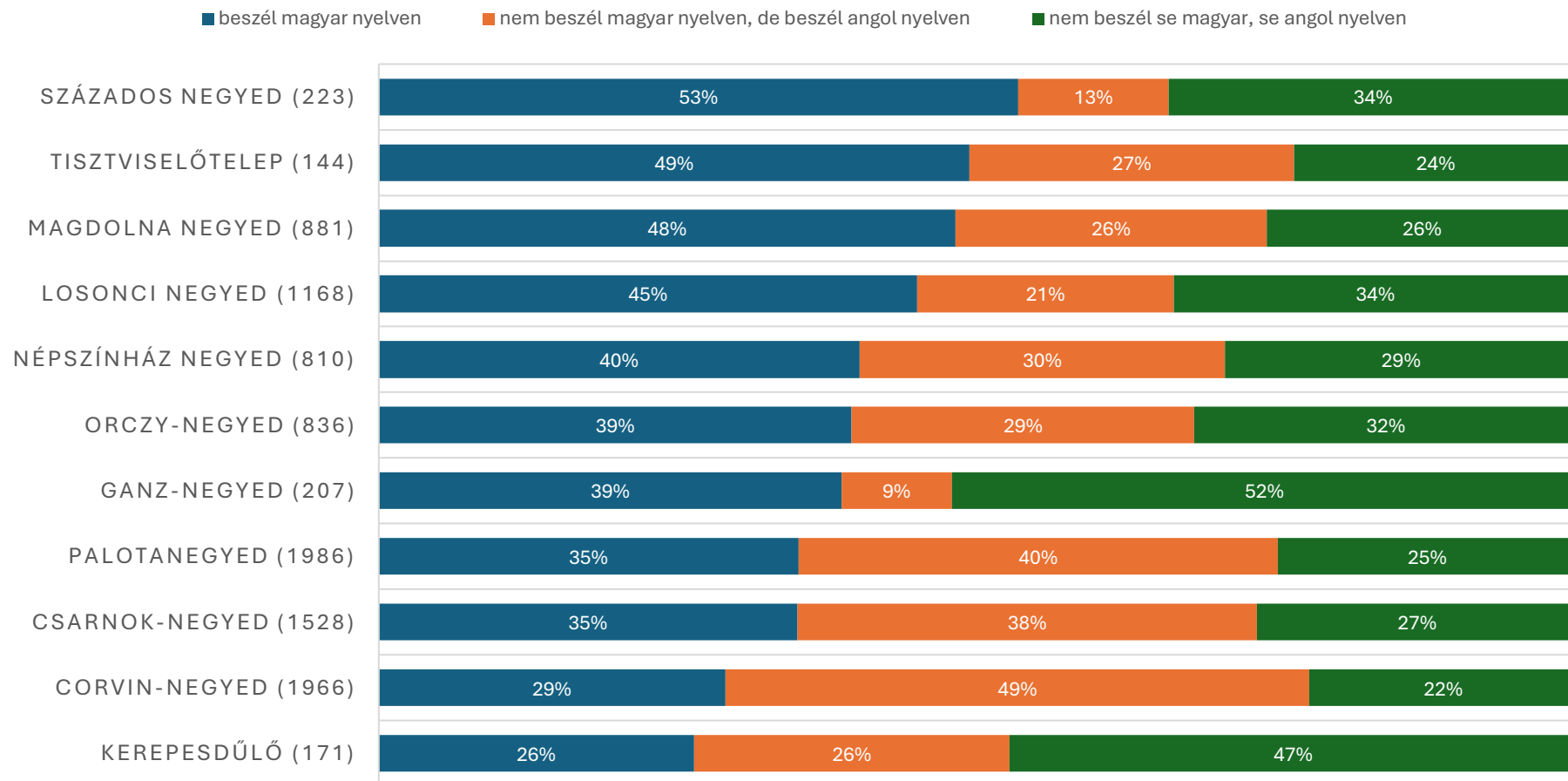
14. táblázat - nagyság szerint csökkenő sorrendben

A külföldi állampolgárok korösszetétele élesen eltér a magyar állampolgárokétól (16. ábra): a külföldiek döntő többsége a fiatal, aktív korú sávokba esik, nagyobb a 20-24 évesek és a 25-60 évesek súlya. (A KSH lebontása nem tette lehetővé, hogy a 25-64 éves korosztályt is kisebb csoportokra bontsuk.) A magyar állampolgárok korprofilja ezzel szemben kiegyensúlyozottabb, és jelentős időskori (65 év feletti) népességet is tartalmaz. A külföldi népesség túlnyomórészt munkavállalási és tanulási célú, fiatal jelenlét, amely lefelé húzza az átlagéletkort, és tovább erősíti Józsefváros fiatalabb korszervezetét.

A nyelvtudás negyedenkénti megoszlása (17. ábra) három kategóriát különböztet meg (beszél magyarul; magyarul nem, de angolul beszél; sem magyarul, sem angolul nem beszél). A magyarul beszélők aránya negyedenként eltérő, és számottevő azok aránya is, akik magyarul nem, de angolul, illetve akik egyik nyelven sem beszélnek. A nyelvi integráció szintje tehát negyedenként különbözik, és a fiatal, frissen érkezett külföldi népesség jelenlétével mozog együtt.

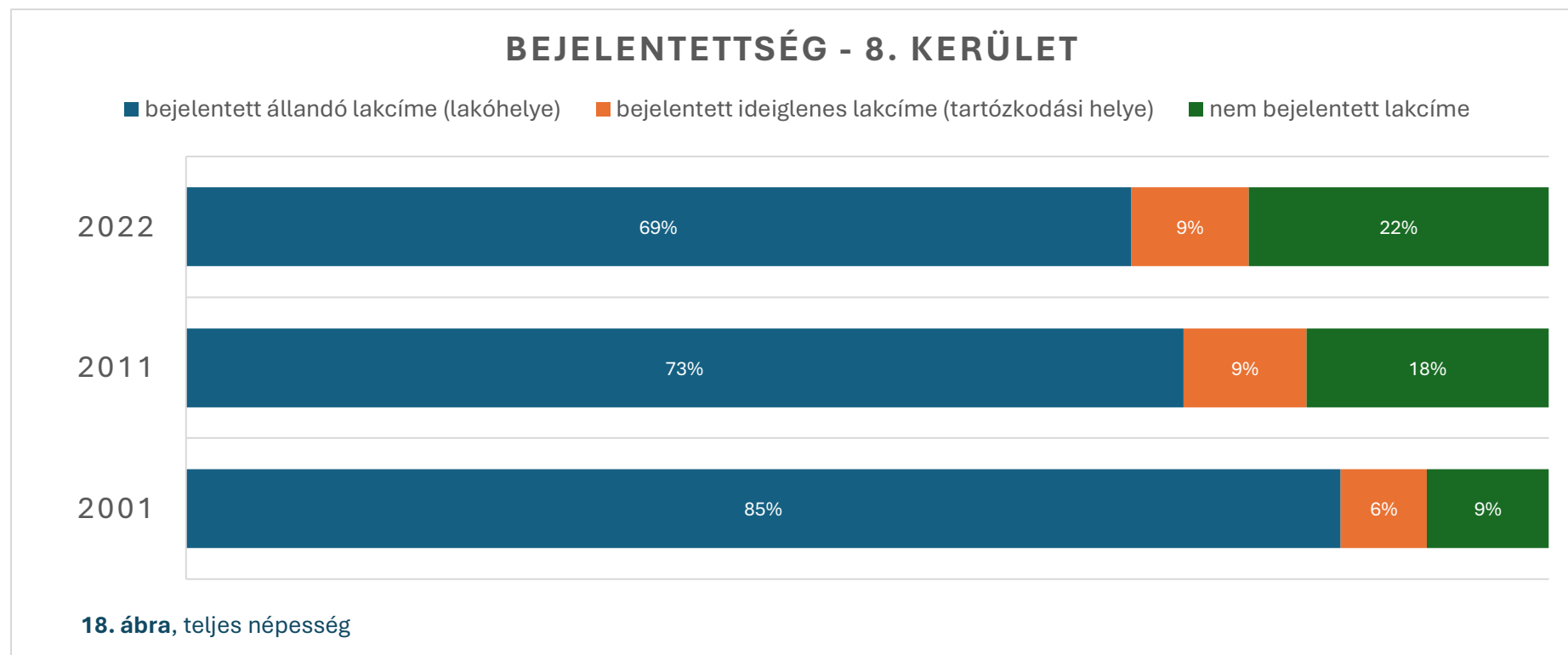
NYELVTUDÁS - 8 KERÜLET NEGYEDEI - 2022

17. ábra, külföldi állampolgárok, számuk negyedenként zárójelben feltüntetve

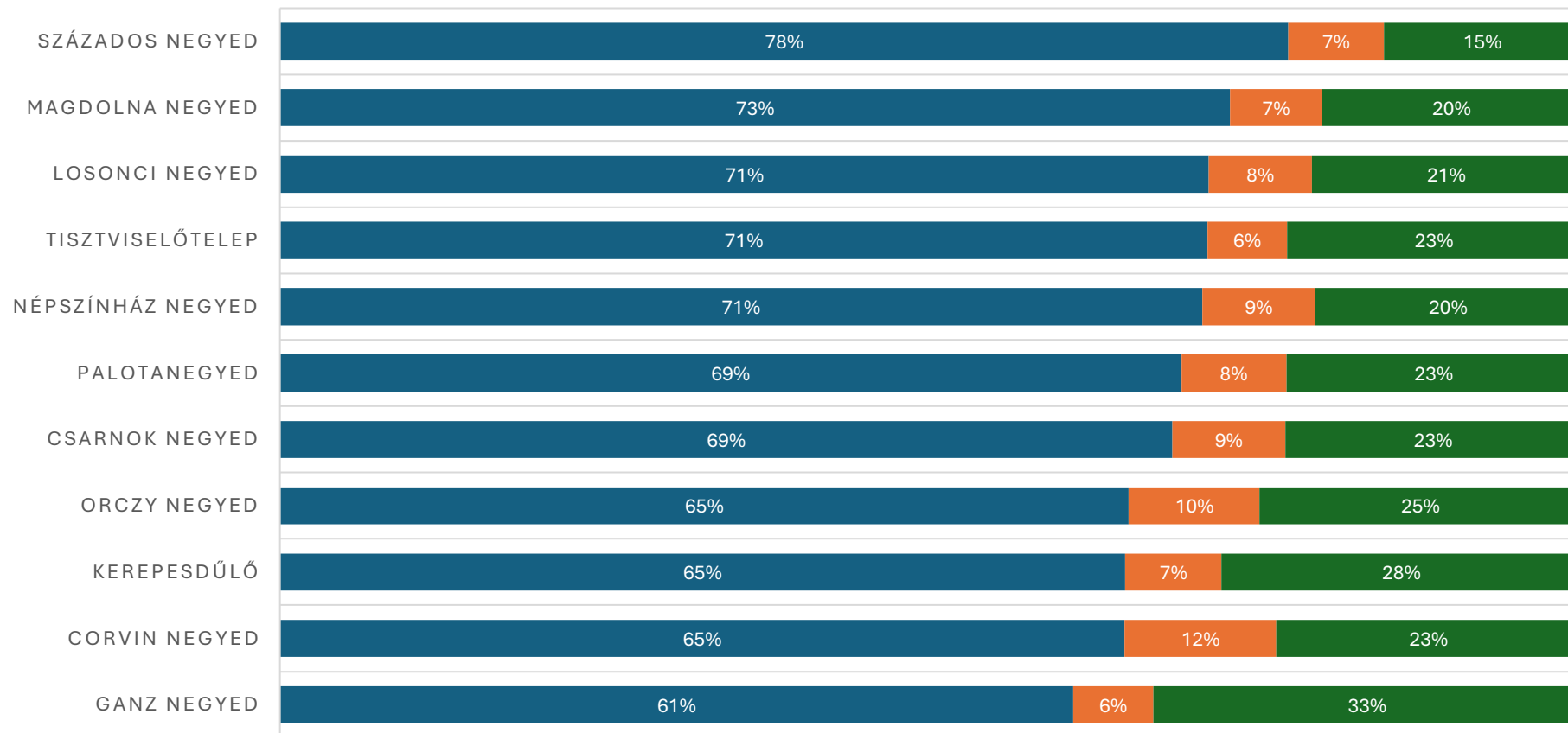
Lakhatás

A bejelentettség szerinti megoszlás a kerület egészére (18. ábra) és negyedenként (19. ábra) jelenik meg, három kategóriával (bejelentett állandó lakóhely; bejelentett ideiglenes tartózkodási hely; bejelentett lakcím nélkül). Kerületi szinten 2022-ben az állandó lakcímmel rendelkezők aránya 69%, az ideiglenesé 9%, a bejelentett lakcímmel nem rendelkezőké 22%; a korábbi censzusokon az állandó lakcímesek aránya magasabb volt (2011: 73%, 2001: 85%), a bejelentetlenségé pedig alacsonyabb. A bejelentetlenség negyedenként eltérő, és a Ganz-negyedben, Kerepesdűlőn és az Orczy-negyedben a legmagasabb (33%, 28%, 25%). A bejelentett lakcím hiánya a bizonytalan, gyakran albérleti vagy informális lakhatás jele, érinti az ellátásokhoz és a helyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés.

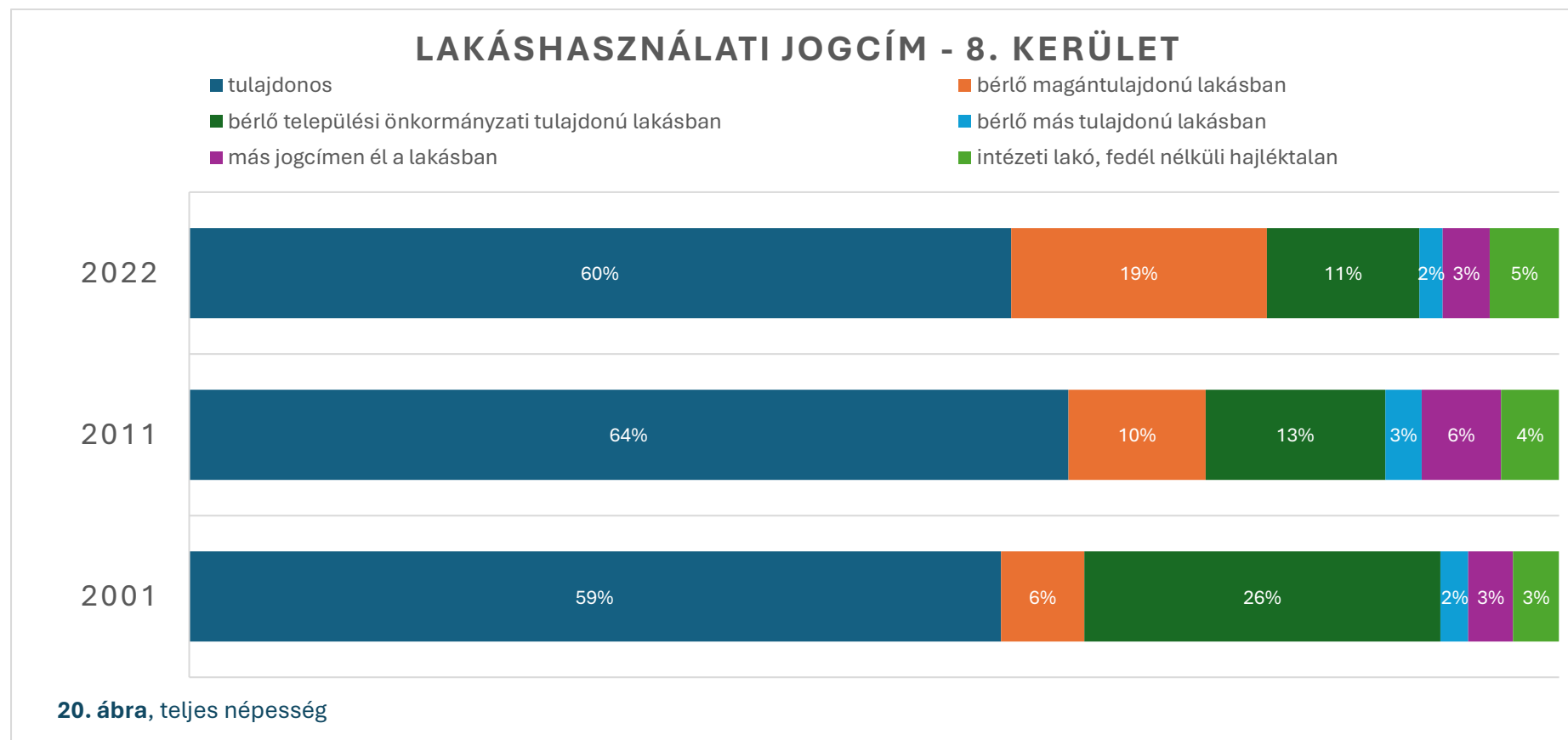
BEJELENTETTSÉG - 8. KERÜLET NEGYEDEI - 2022

■ bejelentett állandó lakcíme (lakóhelye) ■ bejelentett ideiglenes lakcíme (tartózkodási helye) ■ nem bejelentett lakcíme

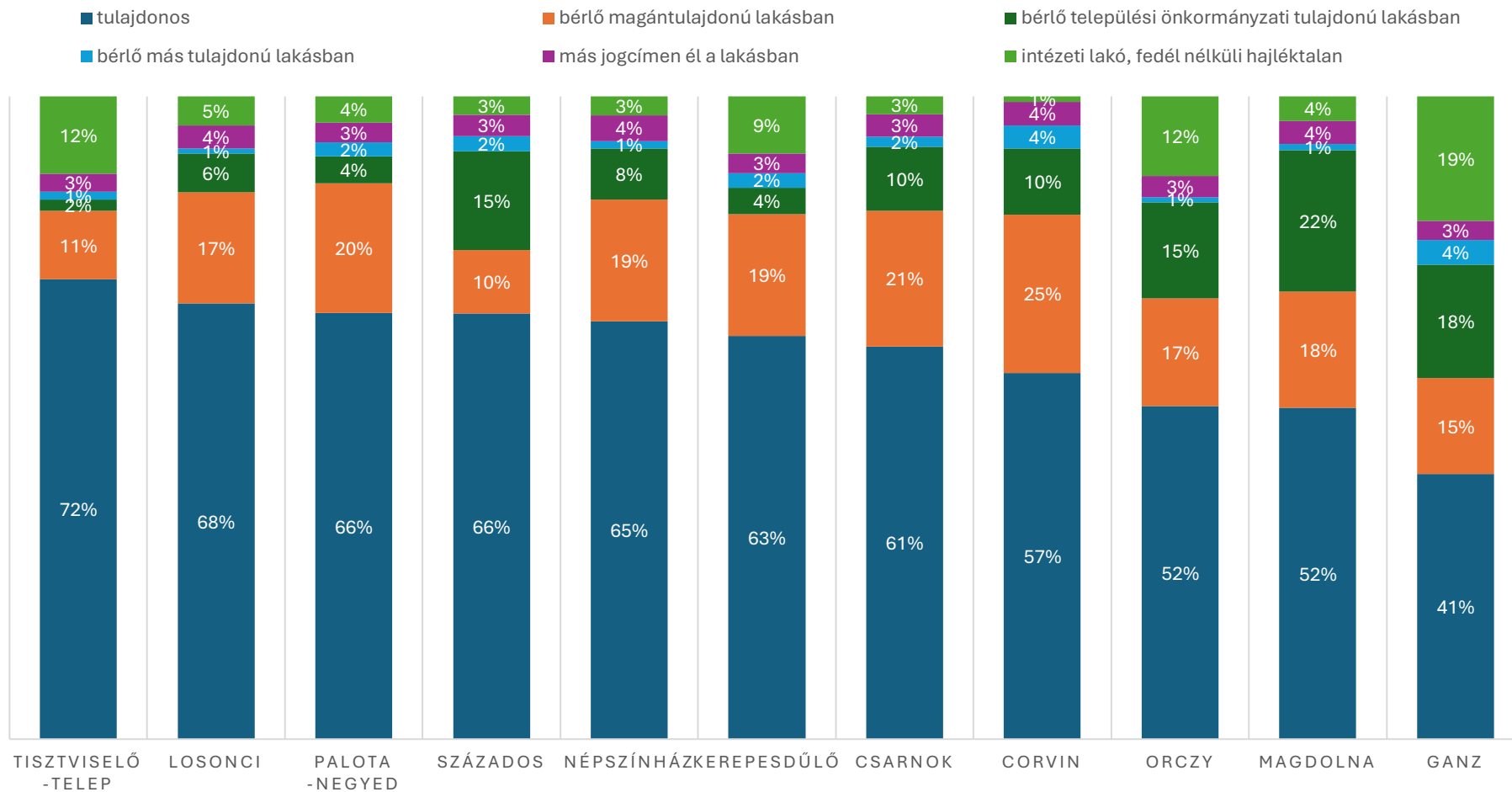

19. ábra, teljes népesség

A lakáshasználati jogcím szerinti megoszlás a kerület egészére (20. ábra) és negyedenként (21. ábra) szerepel. Kerületi szinten 2022-ben a tulajdonosként lakók aránya 60%, a magántulajdonú lakásban bérlőké 19%, az önkormányzati tulajdonú lakásban bérlőké 11%; a fennmaradó rész más jogcímen, illetve intézeti vagy fedél nélküli formában él. A három census összevetése egy határozott szerkezeti átalakulást mutat: a magánbérlet aránya megnövekedett (2001: 6%, 2011: 10%, 2022: 19%), miközben az önkormányzati bérlakásé visszaszorult (2001: 26%, 2011: 13%, 2022: 11%). Negyed szinten a tulajdonosi és bérlői arányok erősen szóródnak, és az önkormányzati bérlakások egyes negyedekben (Magdolna, Ganz, Orczy, Százados) ma is számottevő súlyt képviselnek (15-22%).

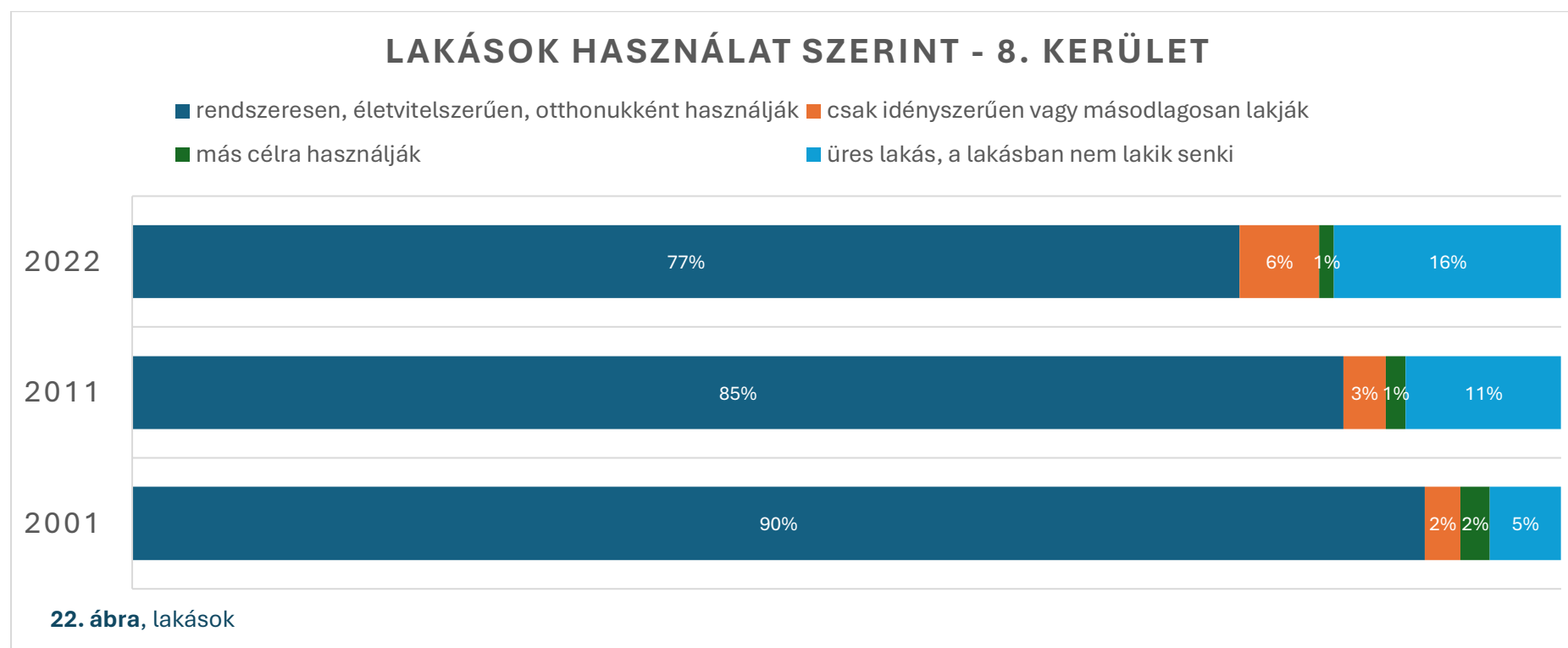

LAKÁSHASZNÁLATI JOGCÍM - 8.KERÜLET NEGYEDEI - 2022

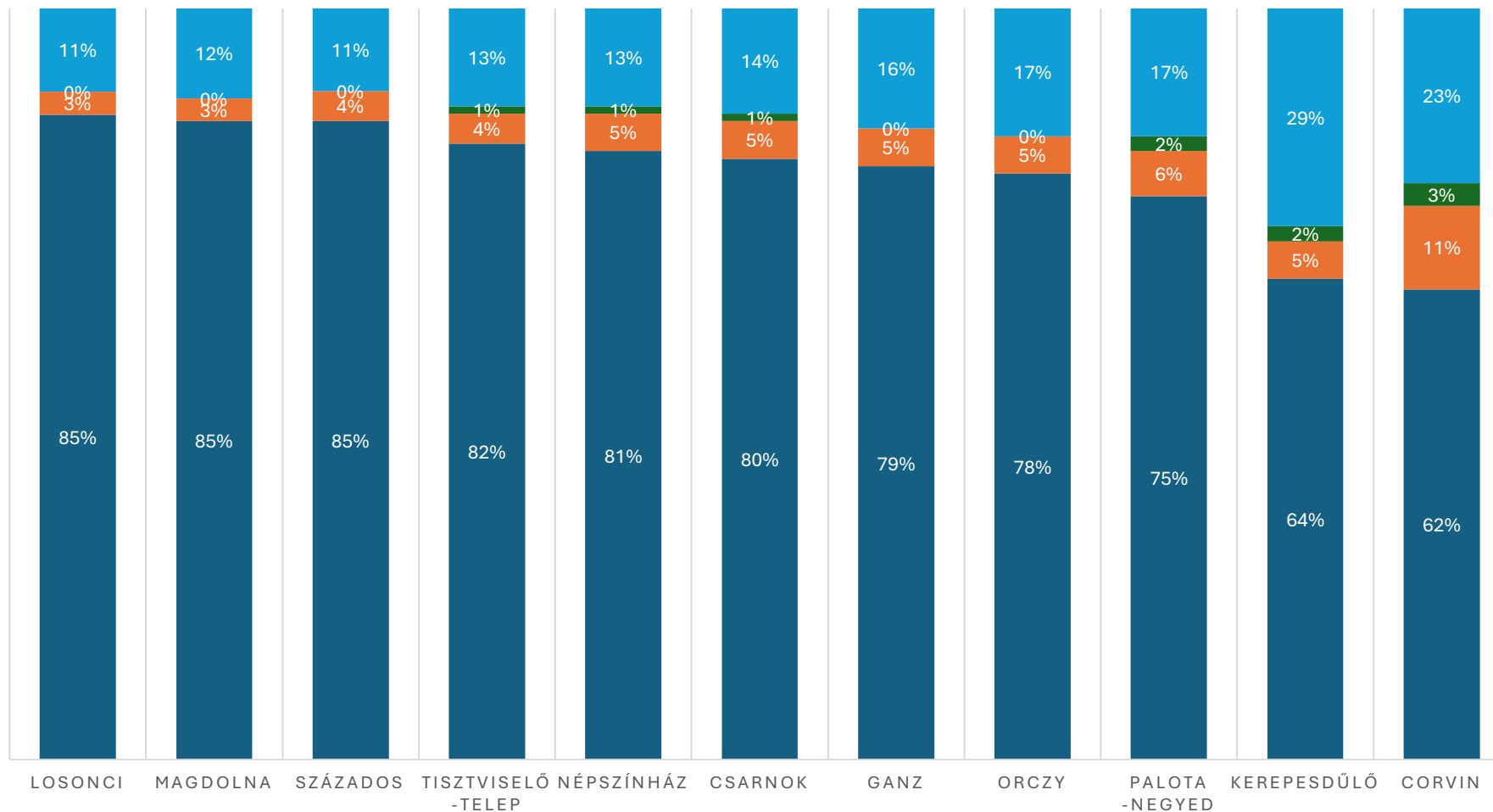
21. ábra, teljes népesség

A lakások használat szerinti megoszlása a kerületre (22. ábra) és negyedenként (23. ábra) jelenik meg, négy kategóriával (életvitelszerűen, otthonként használt; idényszerűen vagy másodlagosan lakott; más célra használt; üres). Kerületi szinten 2022-ben az életvitelszerűen lakott lakások aránya 77%, az üreseké 16%; a korábbi censzusokon az életvitelszerűen lakott állomány aránya magasabb (2011: 85%, 2001: 90%), az üres lakásoké pedig alacsonyabb volt (2001: 5%, 2011: 11%, 2022: 16%). Negyedszinten az üres lakások aránya a Kerepesdűlőn és a Corvin-negyedben a legmagasabb.

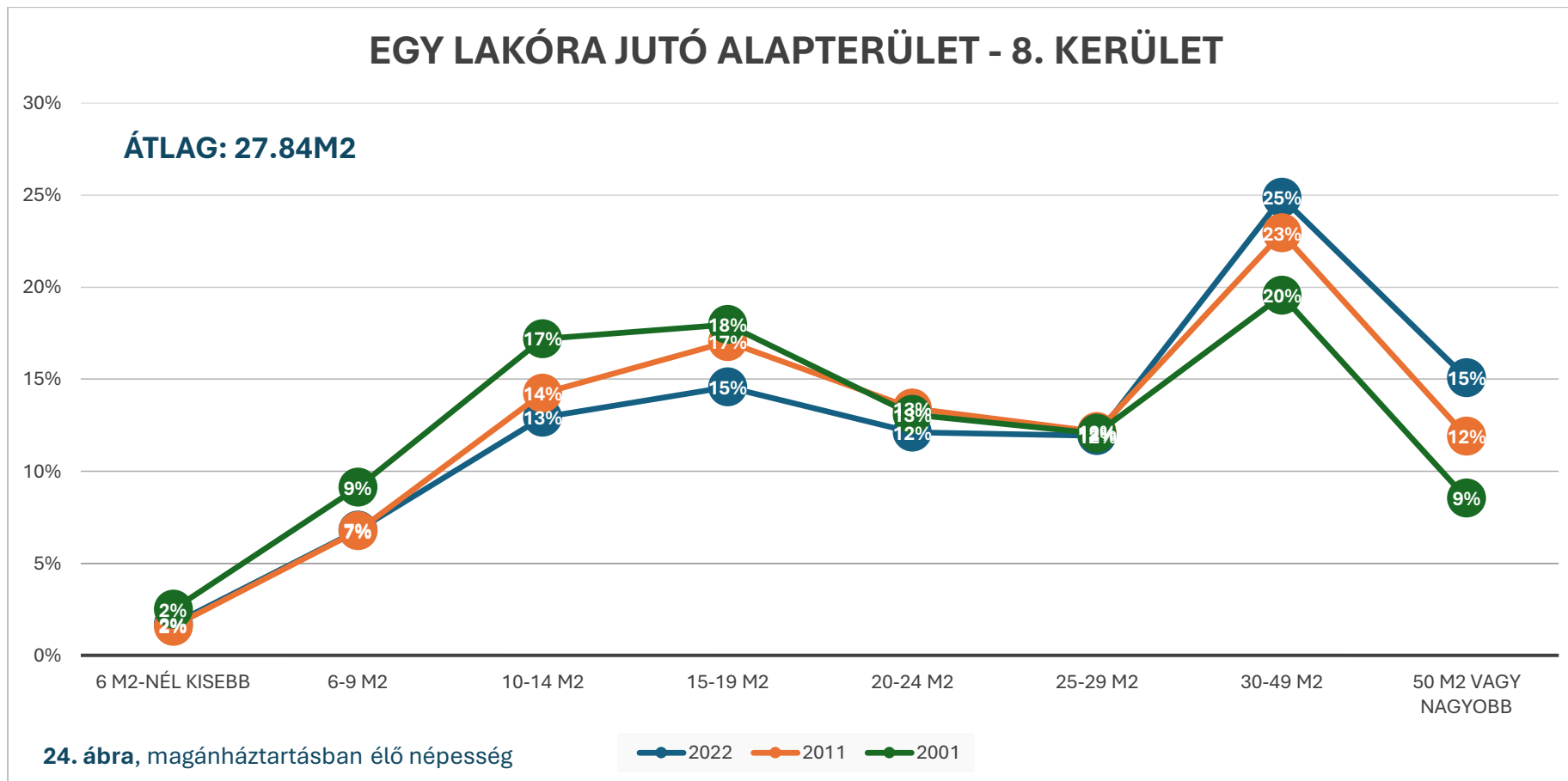
LAKÁSOK HASZNÁLAT SZERINT - 8. KERÜLET NEGYEDEI - 2022

■ rendszeresen, életvitelszerűen, otthonukként használják
 ■ csak ideiglenesen vagy másodlagosan lakják
 ■ más célra használják
 ■ üres lakás, a lakásban nem lakik senki

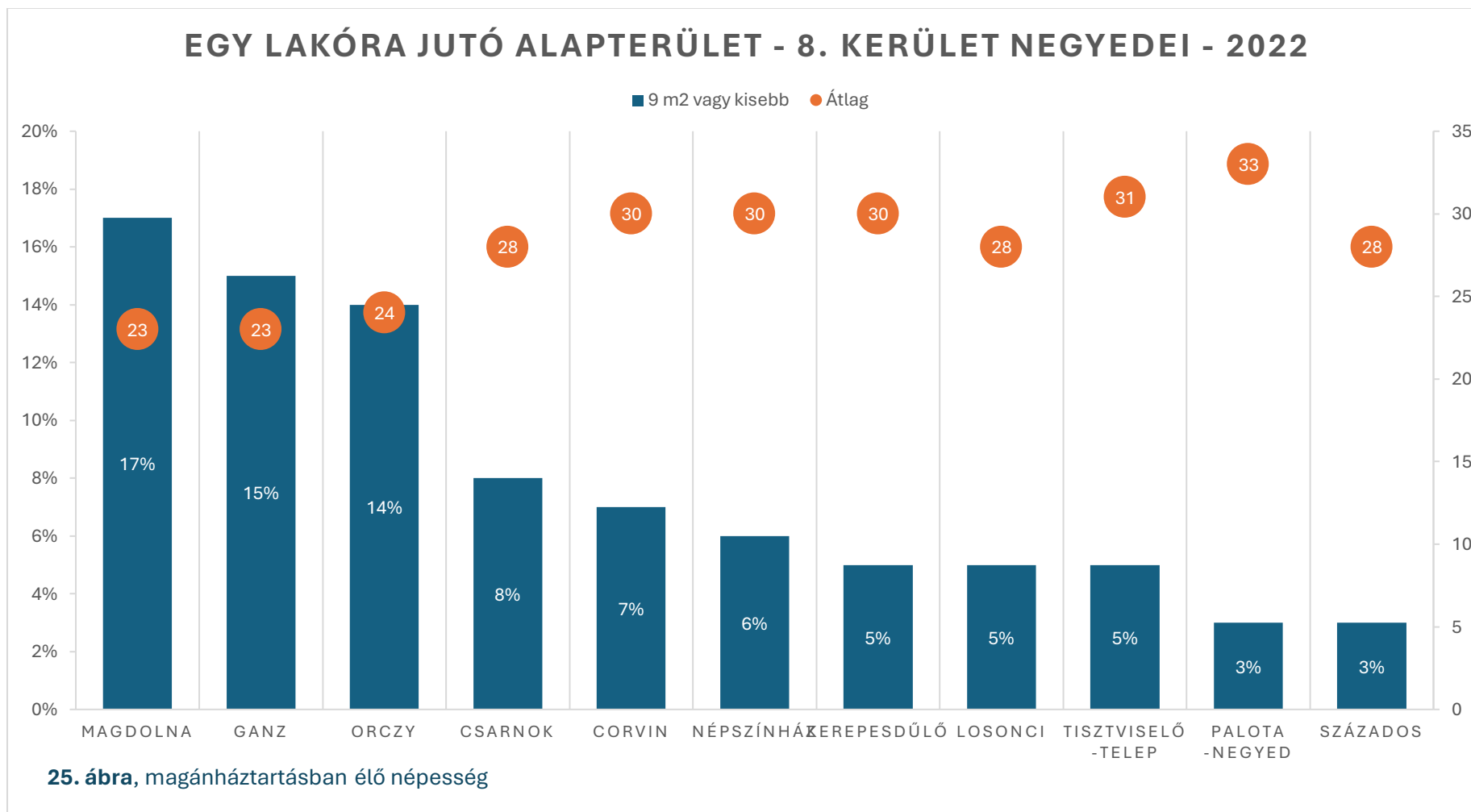
23. ábra, lakások

Az egy lakóra jutó alapterület a kerületben átlagosan 27,84 m² (24. ábra, három census megoszlásával, méretségok szerint). A megoszlás egyik szélén a 6 m² alatti, zsúfolt körülmények között élők csoportja, a másikon az 50 m² vagy nagyobb fajlagos területen élők állnak; a méreteloszlás a korábbi censusokhoz képest a nagyobb fajlagos terület felé tolódni látszik.

A negyedszintű kombinált ábra (25. ábra) ezt a kerületi átlagot bontja fel: az oszlopok a 9 m²/fő alatti, zsúfolt lakhatásban élők arányát, a jelölők az átlagos fajlagos alapterületet mutatják. A zsúfolttság a Magdolna negyedben (17%) és a Ganz-negyedben (15%) a

legmagasabb, ahol egyúttal az átlagos fajlagos alapterület a legalacsonyabb (23 m²/fő), míg a Palotanegyedben és a Tisztviselőtelepen a tágasabb lakhatás jellemző.

Lakások komfortfokozata lakáshasználati jogcím szerint.

A zsúfoltságon (egy lakóra jutó alapterület) túl a lakásállomány minőségének másik alapvető mutatója a komfortfokozat. A KSH öt kategóriát különböztet meg: összkomfortos, komfortos, félkomfortos, komfort nélküli, illetve szükség- vagy egyéb lakás. A 15. táblázat a magánháztartásban élő népességet a lakáshasználati jogcím és a komfortfokozat kereszttáblájában mutatja, kerületi szinten.

Lakáshasználati jogcím	Népesség száma (fő)	Összkomfortos, %	Félkomfortos vagy komfort nélküli, %
Tulajdonos	42 028	61.8%	1.0%
Magántulajdonú lakás bérlője	13 079	61.9%	1.4%
Önkormányzati tulajdonú lakás bérlője	7 795	29.1%	7.5%
Más tulajdonú lakás bérlője	1 186	73.4%	1.3%
Más jogcímen él a lakásban	2 407	55.8%	2.1%

15. táblázat

Az önkormányzati tulajdonú lakásban élők között az összkomfortos lakásban lakók aránya (29,1%) alig fele a tulajdonosokénak vagy a magánbérlőkénak (mindkettő közelítőleg 62%), és itt a legmagasabb a félkomfortos vagy komfort nélküli lakásban élők aránya is (7,5%, szemben a többi jogcím 1-2%-os szintjével). Mivel az önkormányzati bérlakás-állomány egyes negyedekben (Magdolna, Ganz, Orczy, Százados) továbbra is számottevő súlyt képvisel, ez a minőségi lemaradás területileg is koncentrálódik, és közvetlenül az önkormányzati vagyongazdálkodás hatáskörébe tartozó lakásállományt érinti.

Bejelentettség a lakáshasználati jogcím szerint

A 16. táblázat azt mutatja meg, hogy az összeírás helye szerinti lakcímen való bejelentettség három kategóriája (bejelentett állandó lakcím, bejelentett ideiglenes lakcím, nem bejelentett lakcím) mögött milyen lakáshasználati jogcím-szerkezet áll, kerületi szinten.

Bejelentettség	Tulajdonos, %	Bérlő, %	Más jogcímen, %	Intézeti / hajléktalan, %
Bejelentett állandó lakcím (n=48 583)	71.9%	24.8%	2.6%	0.7%
Bejelentett ideiglenes lakcím (n=6 026)	39.1%	48.5%	4.9%	7.5%
Nem bejelentett lakcím (n=15 439)	30.9%	46.0%	5.4%	17.8%

16. táblázat

A kereszttábla mutatja, hogy a bejelentetlenség nem egyenletesen oszlik meg a lakók között: a bejelentett állandó lakcímmel rendelkezők közel háromnegyede tulajdonos, míg a nem bejelentett lakcímen élők között a bérlők aránya (46,0%) meghaladja a tulajdonosokét (30,9%). Természetesen még szembetűnőbb az eltérés az intézeti lakók és a fedél nélküli hajléktalanok esetében: arányuk a bejelentett állandó lakcímmel rendelkezők között mindössze 0,7%, a nem bejelentett lakcímen élők között viszont 17,8%.

Intézményhasználat

A 17. táblázat azt mutatja, hogy a kerületben élő, bölcsődei, óvodai, illetve általános iskolai korú gyermekek hol veszik igénybe az adott intézménytípust: a kerületen belül, egy másik budapesti kerületben, vagy egyéb helyen (beleértve az otthoni ellátást és a nem-járó gyermekeket is).

Intézménytípus	Nem jár, %	Otthonában, %	VIII. kerületben, %	Másik kerületben, %	Máshol, %
Bölcsőde (0-3 évesek)	54.3%	0.8%	36.4%	7.3%	1.1%
Óvoda (4-7 évesek)	3.3%	0.9%	66.2%	27.0%	2.7%
Általános iskola (6-15 évesek)	5.0%	0.3%	51.3%	40.9%	2.5%

17. táblázat

A bölcsődei ellátás igénybevétele a legalacsonyabb: a 0-3 évesek több mint fele (54,3%) egyáltalán nem jár bölcsődébe, ami részben az életkori sajátosságokból adódik (a legfiatalabb, 0 éves korosztály esetében ez természetes), részben a bölcsődei ellátás elérhetőségét, illetve az otthoni gondozás melletti döntést tükrözheti. Az óvodáskorúak (4-7 évesek) között ez az arány már csak 3,3%. Mindkét intézménytípusnál a kerületen belüli ellátás dominál (bölcsőde: 36,4%, óvoda: 66,2%), és viszonylag kevesen járnak másik kerületbe.

Az általános iskolás korosztálynál (6-15 évesek) a kerületen belüli és a más kerületbe irányuló iskolába járás aránya közelebb kerül egymáshoz (51,3%, illetve 40,9%), ami arra utal, hogy az életkor előrehaladtával nő a kerületen kívüli intézményválasztás gyakorisága.

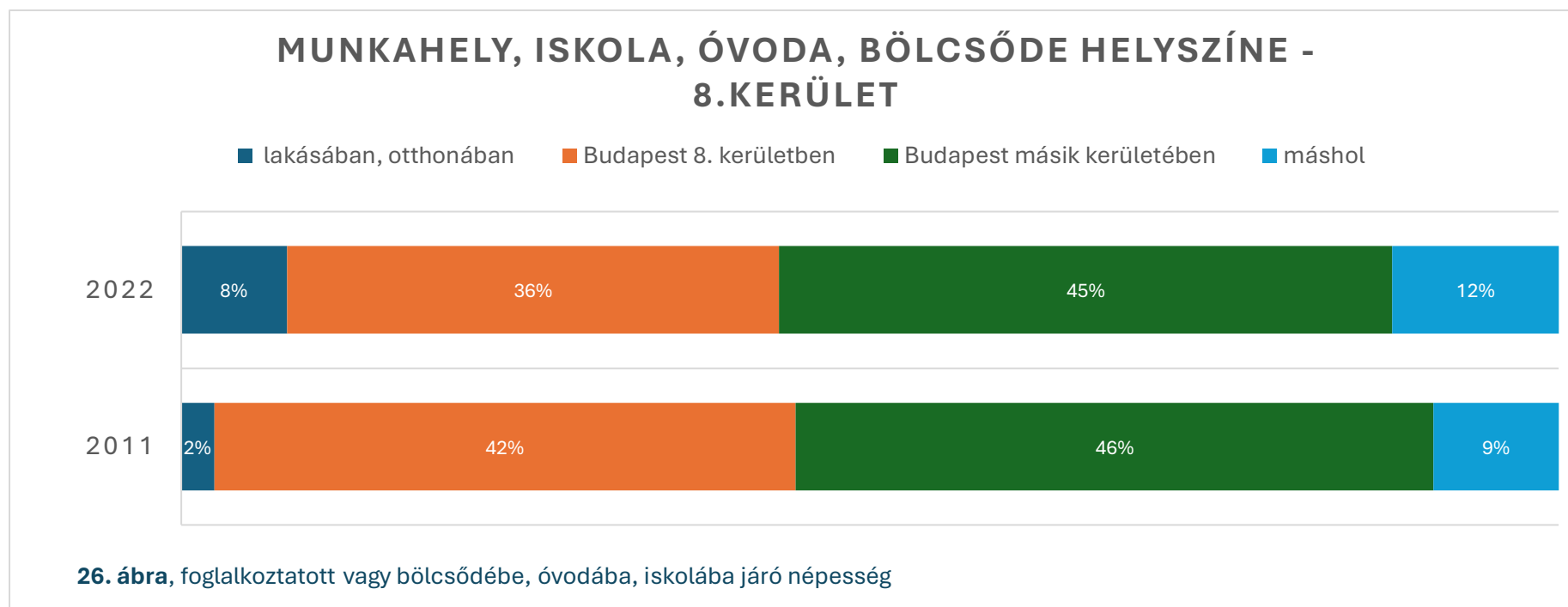
Negyedenként jelentős szóródás figyelhető meg az általános iskolás korú gyermekek intézményválasztásában (18. táblázat). A kerületen belüli iskolába járás aránya a Ganz-negyedben a legmagasabb (77,0%), míg a Tisztviselőtelepen (37,3%) és a Százados-negyedben (38,3%) a legalacsonyabb. Ez utóbbi két negyedben a gyermekek többsége már egy másik budapesti kerület iskoláját választja. Az alacsony esetszámú negyedeknél (Ganz-negyed, Kerepesdűlő) az arányok néhány fős eltérés hatására is nagyot mozdulhatnak, ezért ezeket az értékeket óvatosan érdemes kezelni.

Negyed	6-15 évesek száma	VIII. kerületben jár, %	Másik kerületben jár, %
Ganz negyed	74	77.0%	18.9%
Magdolna negyed	680	61.8%	30.7%
Orczy negyed	513	57.7%	36.5%
Losonci negyed	397	55.9%	37.0%
Csarnok negyed	527	50.1%	41.0%
Népszínház negyed	291	46.7%	43.6%
Palota negyed	461	44.9%	45.8%
Corvin negyed	384	45.6%	46.4%
Kerepesdűlő	47	38.3%	55.3%
Százados negyed	256	38.3%	58.2%
Tisztviselőtelep	177	37.3%	57.1%

18. táblázat

Közlekedés

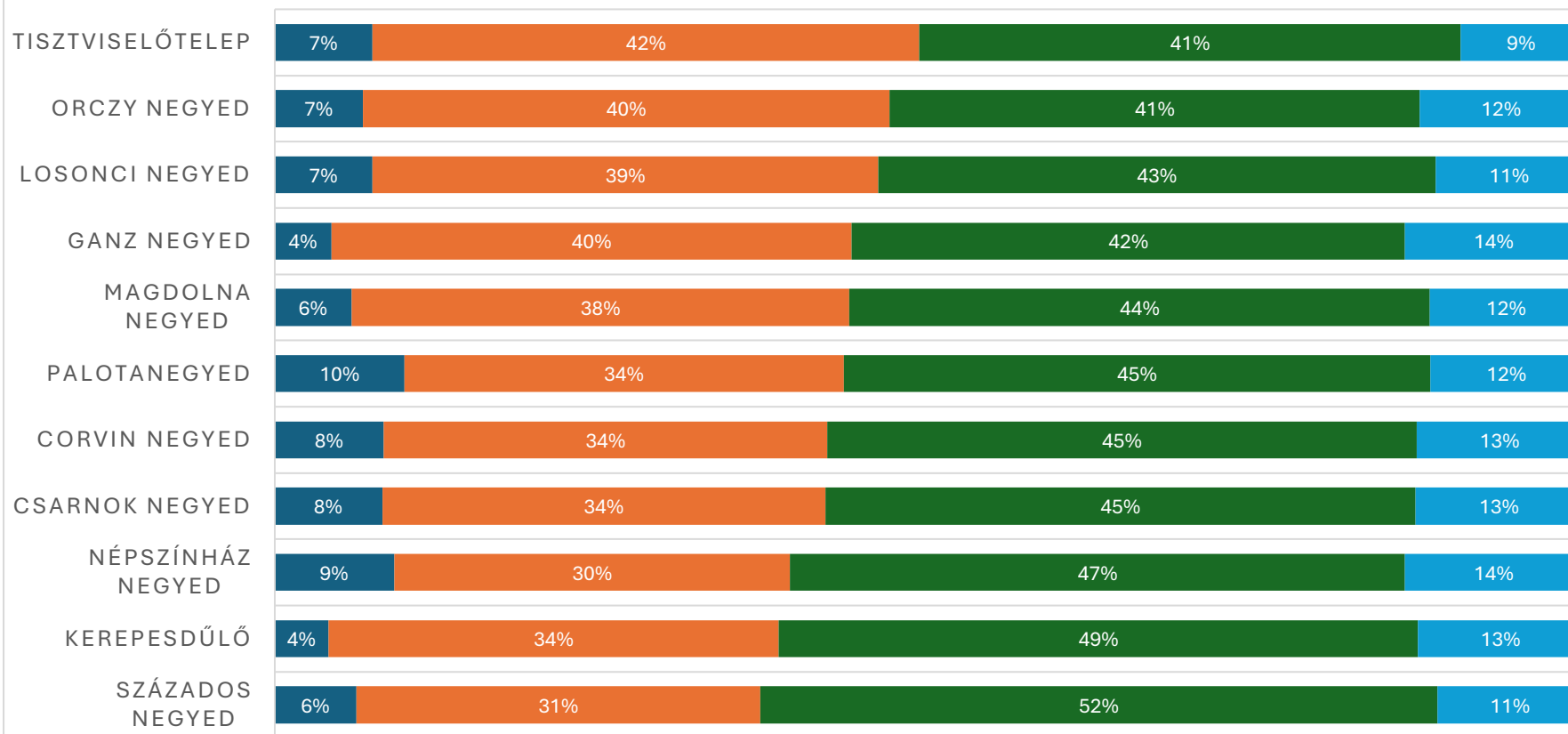
A munkahely, iskola, óvoda és bölcsőde helyszíne szerinti megoszlás a napi mobilitás térbeli jellegét írja le, a kerületre (26. ábra) és negyedenként (27. ábra). Kerületi szinten a célállomások jelentős része Budapest másik kerületében (2022: 45%) vagy a VIII. kerületen belül (36%) található, és érzékelhetően megnőtt az otthonról végzett tevékenység aránya (2011: 2%, 2022: 8%). A kerület tehát erős fővárosi beágyazottsággal bír: lakói jelentős részben más kerületekbe ingáznak, miközben számottevő a helyben tartózkodó, a negyeden belül dolgozó vagy tanuló népesség is. Negyedszinten a kerületen belül maradó és a más kerületbe irányuló mobilitás aránya kissé eltér, A Százados-negyedből és Kerepesdűlőről, valamivel többen ingáznak másik budapesti kerületbe.

2001-ben ez a kérdés nem szerepelt a népszámlálási kérdőívben.

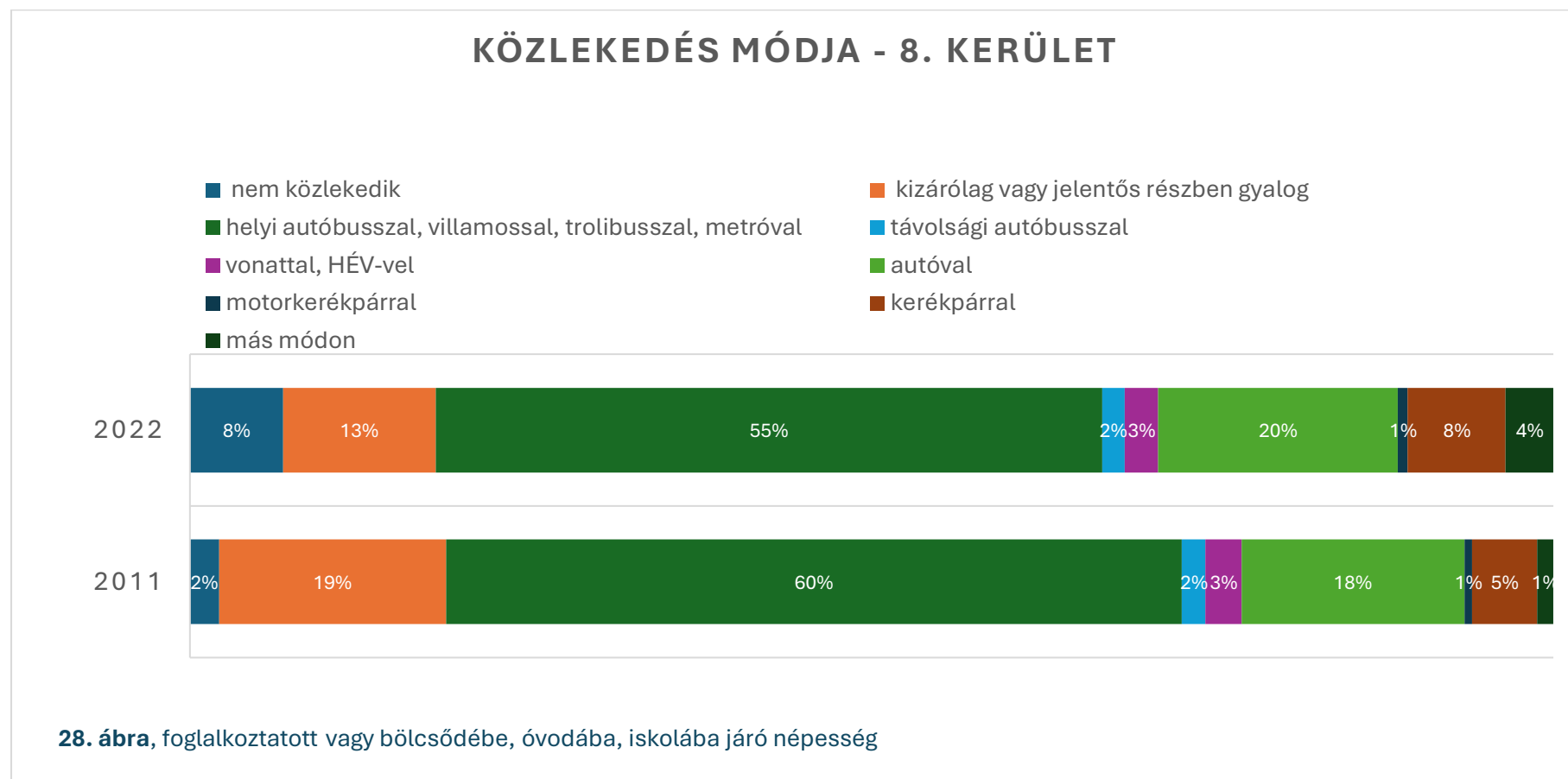
MUNKAHELY, ISKOLA, ÓVODA, BŐLCSÖDE HELYSZÍNE - 8.KERÜLET NEGYEDEI - 2022

■ lakásában, otthonában ■ Budapest 8. kerületben ■ Budapest másik kerületében ■ máshol

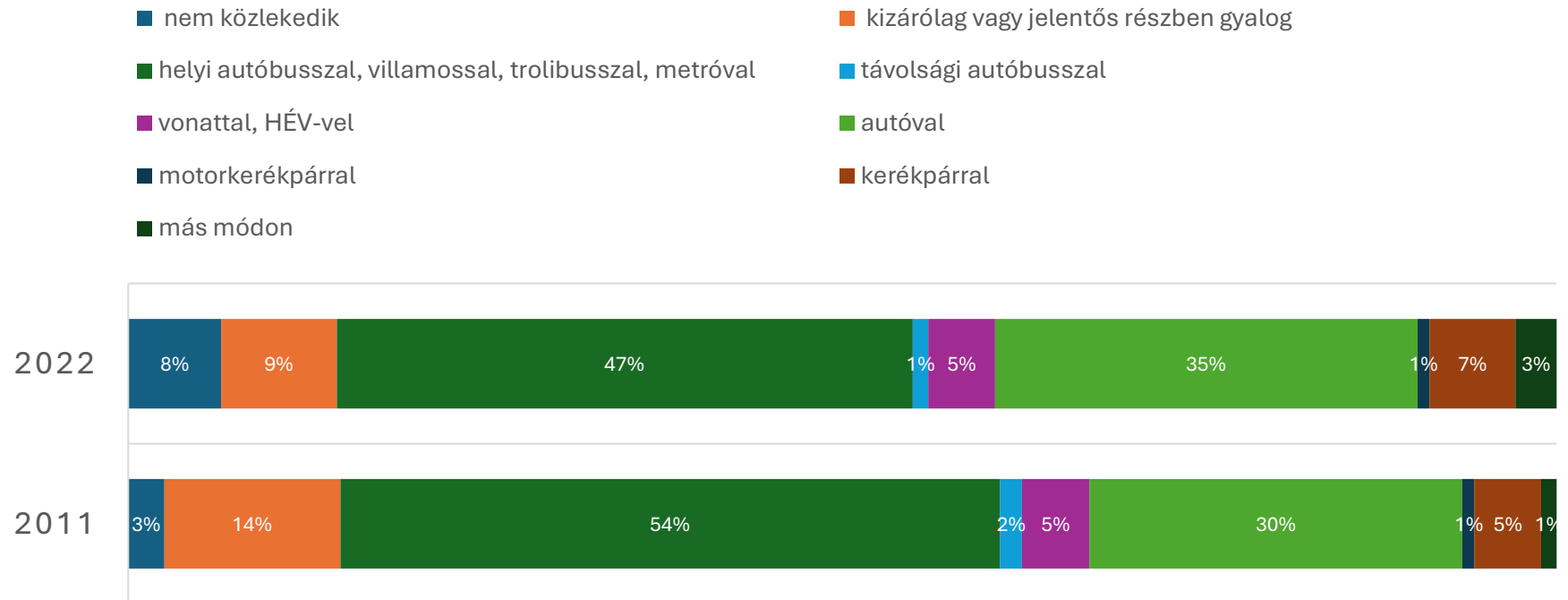
27. ábra, foglalkoztatott vagy bölcsődébe, óvodába, iskolába járó népesség

A közlekedés módja szerinti megoszlás a kerület (28. ábra) és Budapest (29. ábra) összevetésében szerepel. A kerületben a helyi közösségi közlekedés (autóbussz, villamos, trolibusz, metró) a meghatározó (2022: 55%), jelentős a gyalogos közlekedés (13%), a kerékpáros közlekedés aránya pedig enyhén emelkedik (2011: 5%, 2022: 8%). AZ autóhasználat aránya (20%) bár valamivel alacsonyabb a fővárosi szintnél (35%), 2 százalékponttal magasabb, mint 2011-ben.

2001-ben ez a kérdés nem szerepelt a népszámlálási kérdőívben.

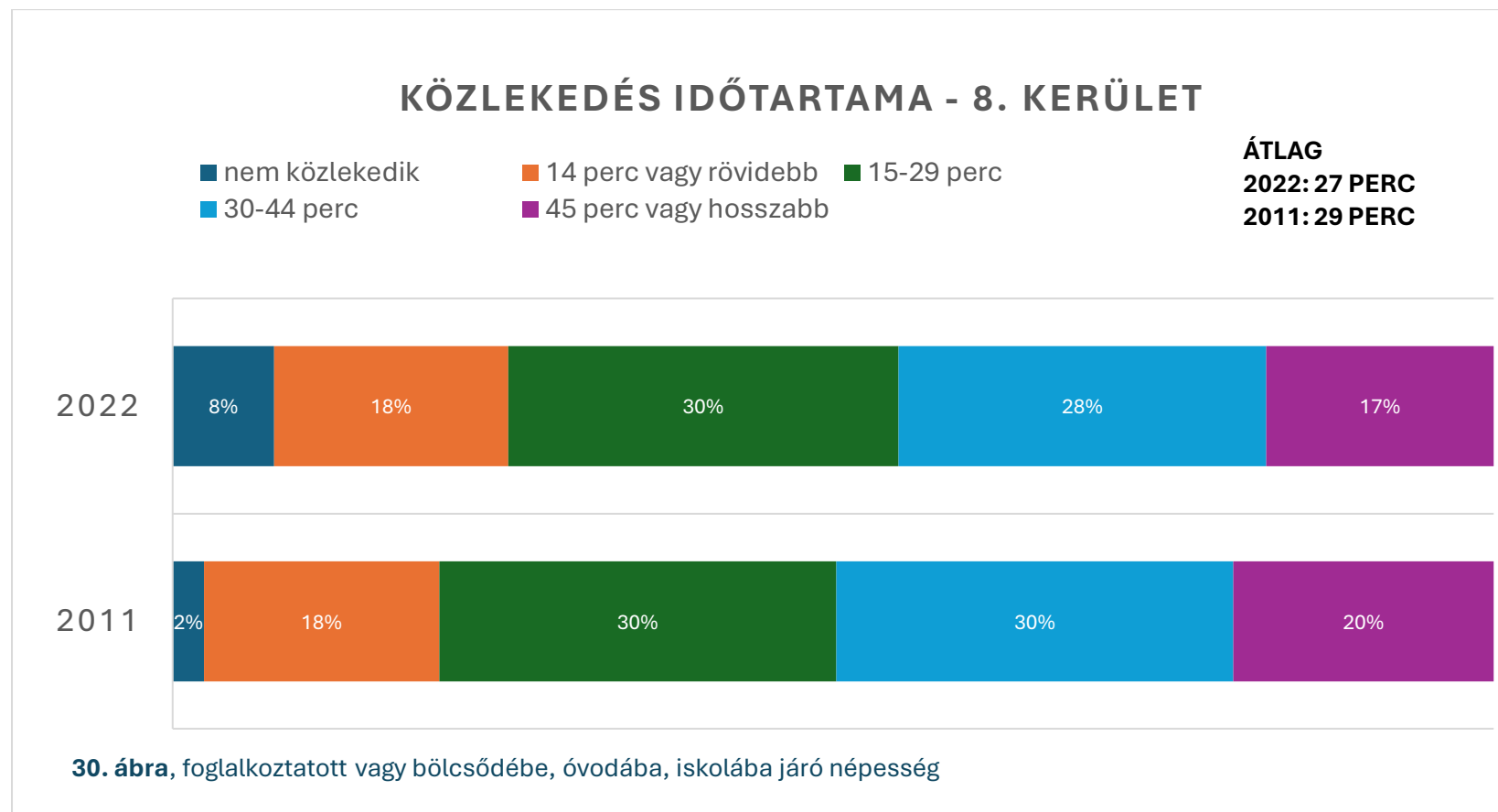
KÖZLEKEDÉS MÓDJA - BUDAPEST

29. ábra, foglalkoztatott vagy bölcsődébe, óvodába, iskolába járó népesség

2001-ben ez a kérdés nem szerepelt a népszámlálási kérdőívben.

A 30. ábra mutatja, hogy közlekedés időtartama szerint az egy útra jutó átlagos idő 2022-ben 27 perc volt (2011-ben 29 perc). A megoszlásban a 15-44 perc közötti utak dominálnak; a 14 percnél rövidebb és a 45 percnél hosszabb utak aránya kisebb. Viszont így is a közlekedők 17%-a több, mint 45 percet utazik egy úttal a munkahelyére, vagy nevelőintézményébe.

2001-ben ez a kérdés nem szerepelt a népszámlálási kérdőívben.